Süleyman Mabedi'nin Yapımında Öncesinden Sonrasına… - 5

Dokuzuncu Kubbe

...

Bize "tarihsel gerçek" diye anlatılanların hangisinin doğru, hangisinin yanlış olduğunu kesin bir biçimde bilemiyoruz. Belgelere dayanan anlatımların bile doğruluğunda bir kuşku payı var çünkü belgelerin doğruluğu kuşkulu.

Tarihçiler, ancak ellerinden geldiği ölçüde bilimsel bir yöntemi izliyor. Doğa bilimlerinde söz konusu olan bilimsel yöntem, tarihsel bilgilerin değerlendirilmesine tam olarak uygulanamaz çünkü ortaya konan bir kuramın geriye dönüp uyarlanarak sınanması olanağı yoktur. Zaten bundan ötürü tarihin bir "bilim" olup olamayacağı öteden beri tartışılıyor.

Genelde tarih, destanlarla, efsanelerle, öykülerle, uydurmacalarla doludur. Bir ülkenin tarihi, o ülkenin halkından değil, egemen gücünden, onun çevresinden, savaşlardan, üst düzeyde yer almış kişilerin ilgilendiği konulardan söz eder. Bunun nedeni de tarihsel bilgilerin temeli olan kayıtların, doğrudan o kişilerce tutulmuş ya da birisine yazdırılmış olmasıdır.

Doğal olarak o kişiler, sadece istediklerini ve kendilerine uygun gelen tarzda yazmış ya da yazdırmıştır. Bunların kapsamında kuşkusuz doğru olanlar vardır. Birçoğunun doğruluğu ise kuşkuludur. Bu durum, özellikle aynı olayın iki farklı kaynaktaki anlatımında kendini açıkça gösterir. Her ikisinin de yan tutarak yazılmış olduğu, aralarında çelişkiler bulunduğu görülür. Bilgiler yer yer örtüşür. Bir tek bu örtüşenlere diğerlerine oranla daha çok güvenilebilir.

*Burada anlatılanların birer "tarihsel gerçek" olarak **alınmaması** gerekir; bu çok önemlidir*

Kudüs'deki ilk mabedin yapımına ilişkin kurgusal öyküde; Yoapert, yapıcılık mesleğinde ilerledikten sonra Kral Süleyman ile sık sık çalıştıklarını, Kralın ona birçok şey yazdırdığını anlatmış. Bunları kendi kafasından, kendi istediği gibi yazmamış. Çoğu, ya Kral Süleyman tarafından dikte ettirilmiş ya da sansürden geçirilmiş. Süleyman'ın yazdırdıkları ya da düzelttirdikleri de kendi işine gelenler ve kendince uygun olanlar… Yoapert'in kendi hakkında yazmış oldukları başka...

Hepsi kurgu.

Kral Süleyman'ın sekreterine tutturduğu notlar arasında, tarih konmamış olan bağımsız bir bölümde ilginç bir olaydan söz ediliyor. Kuşkusuz Yoapert Kral Süleyman'ın tek yazmanı değil. Hele Büyük Mimar Usta olunca, Kral Süleyman elbette kendisine bir başka sekreter edinmiş olsa gerek… Dolayısıyla, şu tarih belirtilmemiş olaya ilişkin notların hangisi tarafından tutulduğu belli değil. Belki Yoapert Büyük Mimar Usta olunca ve Adoniram ayrıldıktan sonra, belki daha önce.

Belki de hiçbiri...

Böyle anlatımlarda, -hele işin içinde bir efsane varsa- tarihlerin birbirine karıştırılmasına yani "anakronizm" olgusuna, olaylar ile tarihleri arasında bir sıra uyuşmazlığı görünmesine sık sık rastlanır.

Gizli Bölmeye İlişkin Önemli Bir Konu

Büyük Mimar, bir gün Kral Süleyman ile **"gizli bölme"** konusu ile ilgili olmak üzere önemli bir görüşme yapmış. Gelecekte, yetkili olanların oraya girmek zorunda kalabileceklerini belirterek, aslında çok gizli tutulmakta olsa bile oraya erişme olanağının korunmasının yararlı olabileceğine değinmiş.

Süleyman ona hak vermiş. Hatta *«Acaba birdenbire öylesinin uygun olacağına karar verip, anahtarını kırmam yanlış mı oldu?»* diye sormuş. [Bu olay birinci bölümde anlatılmıştı.]

Büyük Mimar *«Hayır!... Çok iyi oldu, çünkü daha sonra anahtar kötü niyetli kişilerin eline geçebilirdi.»* demiş, *«Zaten aslında o kapı anahtarla açılamamalı. Öyle bir düzenek kurmalı ki, kapıyı ancak nasıl açılacağını bilenler açabilsin.»*

Süleyman Büyük Mimar'a bunu yapıp yapamayacağını sormuş. O da zaten bu konuda bir hazırlık olduğunu, şayet izin verilirse deneyebileceğini söylemiş.

Bunun üzerine Süleyman konuyu Zadok'a da açmış. Sonra üçü baş başa verip bu işin nasıl yapılması gerektiğini kararlaştırmışlar.

Zadok Mabedi bir gün için kapattırmış ve herkesin uzaklaştırılmasını sağlamış.

Büyük Mimar, iki yardımcısıyla birlikte Gizli Bölme'ye kadar uzanarak sıkı bir incelemede bulunmuş. Bundan sonra, uzunca süren bir hazırlık çalışmasına girişmişler. [Yoapert'in önceki anlatımlarına bakarsak, bu iki yardımcıdan birinin Gareb olması gerek ama pek önemli değil.]

Atölyelerde birtakım demir ve bronz parçalar üretilip bunlar Mabede taşınmış. Hazırlıklar sona erince, Zadok bu kez bakım ve onarım gerekçesiyle Mabedi bir hafta için kapattırmış.

Mabedin çevresinde, dışarıdan da izlenebilen, çok sayıda işçinin çalıştığı bir temizlik, bakım ve onarım işi yapılmış. Ancak hiç kimsenin içeri girmesine izin verilmemiş. Bu arada Büyük Mimar ile yardımcılarının nerede oldukları ve ne yaptıkları bilinmiyor.

İşlerini bitirdikten sonra; Büyük Mimar, Kral Süleyman ile Zadok'a ne yapmış olduklarını anlatmış. Dediğine göre, artık oraya girebilmek için anahtar değil **"bilgi"** gerekiyormuş.

Süleyman'ın aklına bir şey gelmiş. *«Sağlığında Hiram Abif oraya ulaşmak için bir başka geçit daha yaptırdığını söylemişti. Fakat yerini söylememişti; çünkü henüz o da bitmemişti.»* deyivermiş.

Bunun üzerine Zadok çok telâşlanmış. Mabetten girilen geçidin güvenliği sağlanmış olsa da diğerinin çok güvensiz kalmış olabileceğini öngörerek, *«Öteki tünelin yeri de araştırılıp bulunmalı ve gerekli önlemler alınmalı.»* demiş.

Üç kişilik bir araştırma takımı kurulmuş. Bu takıma **Amoz**, **Yetro** ve **Yereboam** katılmış.

Onlardan sadece yer altında kalmış olabilecek eski bir yıkıntı olup olmadığını araştırmaları istenmiş. Bunun gerekçesi olarak da Siyon tepelerindeki eski kültürlerin kalıtlarının bulunup değerlendirilmesinin amaçlandığı söylenmiş.

Arkeolojik Araştırma

Üç usta, arkeolojik kazılar yapmak üzere gerekli âlet ve malzemeyi yanlarına alıp, Moriah Dağı'ndan başlayarak Siyon tepelerinde araştırmaya girişmişler.

Günlerce çalışmışlar. Hiçbir iz bulamamışlar.

Ancak bir gün, eski yıkıntılar arasındaki paslı bir **demir halka** dikkatlerini çekmiş. Halkanın çevresini açtıklarında, bunun kare biçiminde büyük bir taşa gömülü olduğunu görmüşler.

Taşın çevresini iyice açarak yerinden oynattıklarında, bunun bir kapak olduğunu anlamışlar. Yanlarını boşaltıp zorlayarak kaldırmışlar.

Taşın altında **kubbe** biçiminde yapılmış bir bölme olduğunu keşfetmişler.

Burada dikkati çekebilecek hiçbir şey yokmuş. Sadece taştan örülerek yapılmış dört duvar ve üzerinde kubbe biçiminde bir tavan.

Bu hücrenin yanlarını kazmışlar. Hiçbir şey bulamamışlar. Buldukları bölmenin dört yanı zaten kapalı olduğuna göre, başka bir yere bağlantısının olamayacağını düşünmüşler. Bu bölmenin, tepesinden girilen ambar gibi bir şey olduğu kanısına varmışlar.

"Eğer öyleyse, çevrede başka yapıların da kalıntıları olmalı." diye düşünüp, araştırmışlar. Gene hiçbir şey bulamayınca, o çevredeki araştırmalarını bırakıp bir başka yere gitmişler.

Bir gün, Büyük Mimar'ın bu üç ustaya, çalışmaların durumunu soracağı tutmuş. O aşamaya kadar ne bulduklarını anlatmışlar.

Büyük Mimar onlara, bulmuş oldukları kubbeli bölmenin çevresini değil, dibini kazmalarını önermiş. Bu konuda hiç kimseye bir şey söylememelerini de tembihlemiş.

Üç usta yine aynı yere gitmiş. İçlerinden birini bağlayarak aşağıya indirmişler.

Aşağıya indirilen usta, tabandaki birikintileri kazıp kaldırınca, orada kare biçiminde bir başka taş daha olduğunu görmüş.

Daracık hücrenin içinde güçlükle çalışarak, o taşı da yerinden kaldırmışlar. Onun da bir diğer kubbenin tepesini kapatmak üzere yerleştirilmiş olduğunu keşfetmişler.

Alttaki ikinci kubbeye ulaştıklarında, zeminin daha temiz olduğunu görmüşler. Şimdi yerde apaçık bir şekilde kare biçiminde bir taş daha duruyormuş. Ancak artık kuyu gibi bir yerin içinde olduklarından, görebilmek için ya tam öğle vaktini beklemeleri ya da aşağıda meşale yakmaları gerekiyormuş. Meşaleyle çalışmak daha da zor oluyormuş çünkü gerek havanın yetersizliği gerek çıkan duman orada nefes almayı bile olanaksızlaştırıyormuş. Güçlükle çalışıp onu da kaldırınca, üçüncü kubbeyi bulmuşlar.

Bir süre çalışmayı bırakmak zorunda kalmışlar. Üçüncü kubbenin altında gördükleri kapağı açmayı sonraya bırakmışlar. Artık kesinlikle sadece **güneş tam tepedeyken** ve kısa bir süre için çalışabiliyorlarmış. Aşağıya inip çıkabilmek için sağlam ve uzun halatlara, çalışırken görebilmek için de ışığa ihtiyaçları varmış.

Gerekli malzemeyi sağlayarak dönmüşler. Güçlükle dördüncü, sonra beşinci, daha sonra altıncı kubbeye varmışlar. Bu iş günlerce, birbiri ardınca tıpatıp aynı biçimde devam etmiş.

Üst üste ya da tersine alt alta yapılmış bu kubbelerin sonu gelmeyecek gibiymiş.

Daracık kubbenin içinde çalışmak çok zor oluyormuş. Bundan sonra aşağıdaki hava iki kişiye yetmediği için çalışmayı tek bir kişinin yürütmesini öngörmüşler.

İşin zorluğuna karşın direnmişler. Her ne olursa olsun sonuna kadar gitmeye sözleşmişler. Dinlene dinlene, aralarında değişe değişe çalışmayı sürdürmüşler.

Altıncı kubbenin dibindeki kapağın kaldırılması bile günlerce sürmüş.

Yedinci kubbeye vardıklarında, hava yetersizliğinden artık aşağıya inan orada birkaç dakika zor kalıyor, ikide bir yukarıya çıkıp dinlenmesi, aşağıya bir diğerinin inmesi gerekiyormuş.

Sekizinci kubbeye varabilmek için birkaç gün uğraşmışlar.

Umutlarını yitirmeden ve yılmadan sürdürdükleri bu çalışmaların sonucunda, dokuzuncu kubbeye ulaşmışlar.

İşte burada karşılaştıkları durum öncekilerden çok farklıymış. El yordamıyla anlayabildikleri kadarıyla, burada üçgen prizma biçiminde iri bir kütle, bunun üzerinde küp biçiminde bir taş varmış.

Ne yapmaları gerektiğini düşünmüşler. Taşı çıkarmaya karar vermişler.

Dönüp bu kez kütükler getirmişler. Bir kaldıraç kurmuşlar. Bir sapan yaparak taşı sıkıca bağlayıp yukarı çekmişler.

Bunun tam küp biçiminde kocaman bir **"akik taş"** olduğunu görmüşler. Bir yüzünde üçgen biçiminde, altın olduğu izlenimi veren bir plâka gömülüymüş. Bir de figür varmış ama ne olduğu anlaşılmıyormuş.

Taşı keresteden yaptıkları bir kızak üzerine bağlayıp doğru Kral Süleyman'a götürmüşler.

Süleyman taşı gördüğünde çok şaşırmış. Plâkayı yerinden söktürmüş. Arkasına bakınca, orada da birtakım şekiller bulunduğunu görmüş.

Bunun ne anlama gelebileceğini düşünmüş. İşin içinden çıkamayınca Zadok'u çağırtmış.

Akik taşı ve üzerindeki altın plâkayı uzun uzun inceleyen Zadok, bunu getiren üç ustaya şunları anlatmış:

*«Bulmuş olduğunuz o birbirinin altında yer alan dokuz kubbenin bundan çok yıllar önce kralımız Süleyman'ın atalarından **Enoş** tarafından yapılmış olduğu anlaşılıyor. Burada, bu taşın üzerindeki üçgenin arkasında gizlenmiş şekiller, çok uzun zamandan beri artık kullanılmayan, Enoş'un yaşamış olduğu döneme özgü bir dilin harfleri.»*

Zadok, burada yan yana dört harf olduğunu, bunların kullanılan dildeki karşılıklarının belirtilebileceğini, ancak dil farklı olduğu için, ne yazılı olduğunun böyle anlaşılamayacağını söylemiş. Oluşan sözcüğün dile getirilemeyeceğini, bunun "nitelendirilemez" bir kavramı yansıttığını eklemiş.

Kral Süleyman, sabırla direnerek sürdürdükleri özverili uğraşıları ve sonunda bu pek değerli akik küptaşı ortaya çıkarmış olmakta gösterdikleri başarıdan ötürü, bu üç ustayı ödüllendirmiş. Bu olay üzerine bir tablo yaptırmış. Bu resimde, üst üste dokuz kemer kubbeli odanın tasarımsal bir betimlemesi yer alıyormuş.

Daha sonra o plâkanın ne olduğunu bilen yok.

Kral Süleyman bu üç ustaya birer madalyon armağan etmiş. Bunun nasıl bir madalyon olduğu bilinmiyor ama günümüze yakın tarihlerde bu öykünün anısı olmak üzere bir madalyon tasarımı yapılmış. Bir yüzüne içinde bilinmeyen bir harf bulunan üçgen, diğerine ise dokuzuncu kubbede akik taşı bulmuş üç ustanın oraya inerken yaptıkları çalışmayı yansıtan bir betimleme işlenmiş.

Bu madalyon ile bağlantılı olmak üzere yapılan açıklamalar üzerine, aşağıda birkaç paragraflık bir yorum yer alacak.

*Bu madalyonun çevresinde birtakım harfler ile bir tarih bulunduğu görülüyor. Tarih **"Enoş Yılı 2995"** olarak belirtilmiş.*

Bunun anlamı, bu üç ustanın keşfettiği öykülenen üst üste dokuz kubbenin, Kudüs'teki ilk mabedin yapımı zamanından yaklaşık üç bin yıl daha eski tarihli olduğudur; kuşkusuz bu tarihin "doğru" olduğu kabul edilirse…

*Bu konuda anlatılanların doğruluğundan kuşku duymamak olanaksız. Çünkü madalyonun aynı yüzündeki harflerin sonradan yapılmış olan bir açıklamasında, bunların Lâtincedeki karşılıkları **R. S. R. S. T. P. S. R. I. A. J. S.** diye veriliyor. Bunun anlamı konusunda da şöyle bir açıklama getiriliyor: "**R**egnante **S**olomone **R**ege **S**apientissimo **T**hesaurum **P**retiosissimum **S**ub **R**uinis **I**nvenerunt **A**doniram **J**oabert et **S**tolkin" yani "Kralların bilgesi Süleyman'ın krallık döneminde yıkıntıların altındaki pek değerli hazine Adoniram, Yoapert ve Stolkin tarafından bulundu."*

Bu açıklamada bir bakıma önemli bir çelişki olabilir. Bu iş Mabedin yapımından sonra ise, Adoniram'ın Fenike'ye dönmüş olması gerek. Yer altındaki gizli dokuz kubbe onun büyük mimar olduğu zaman bulunmuş olsa bile, burada onun adının geçmemesi gerek.

Üstelik o sırada bir başka görevde bulunması gereken Stolkin niçin kazı yapmaya çıksın?

Oradaki "A" harfi, -gerçekten öyleyse- neden Adoniram olsun? "Amoz" olamaz mı?

Nitekim "J" harfi niçin "Yoapert" olsun?... "Yereboam" da olabilir.

Böyle denilince bir tek "S" harfi açıkta kalıyor. Belki de "Yetro" denilen kişinin adı aslında J (yod) ile değil, "S" (set) ile başlıyor; Selek gibi...

Bu açıklamanın da ne denli doğru olduğu belli değil. Hepsi yorum ya da spekülasyon.

Zaten tarihsel bilgilere ilişkin kaynaklarda anlatılanlardan hangisinin ve ne ölçüde doğru olduğu hiç belli değil. Kiminin anlatıp yazdırdığında, kiminin de duyup yazmış olduğundaki yanlışlıklar birbirini kovalayıp duruyor. Hiçbirine "gerçek" diye güvenilemez.

Kral Süleyman, ustalara şöyle demiş: *«Birer yapıcı ustası olarak yılmadan ve direnişinizi yitirmeden yaptığınız çalışma ile dokuzuncu kubbeye ulaşıp yetkinliğe vardınız. Yetkinliğinizi dokuz kez katladınız. Şimdi gidin ve başka arayışlarda da bulunun. Aradığınızı ne zaman bulursanız o zaman dönün.»*

Ertesi gün, üç Yüce Kubbe Ustası yeniden arayışa çıkmış. Ancak bir daha dönmemişler. Nereye gittikleri, ne yaptıkları, arayışlarını sürdürüp sürdürmedikleri, herhangi başka bir şey bulup bulmadıkları bilinmiyor.

Mabedin Yıkılması

Kudüs'te Kral Süleyman'ın yaptırmış olduğu Mabet, üç yüz yetmiş üç yıl ayakta durmuş.

Gün gelmiş, Babil Kralı **Nabukadnezar** çevrede çok güçlenmiş, egemenliğinin sınırlarını Akdeniz kıyılarına kadar genişletmeye girişmiş. O dönemdeki Kudüs kralları hep ona karşı çıkarak boyun eğmemekte diretince, tüm olanaklarıyla saldırıya geçmiş.

Babil Başkomutanı **Nabuzardan**'ın yönetimindeki ordular Kudüs'e bir girmiş ki ne giriş!

Önce kentin her bir yerini yağmalamışlar. Sonra geriye ne kaldıysa yakmışlar. Arta kalanları yerle bir etmiş, taş üstünde taş bırakmamışlar. Ölen sivillerin sayısını bilen yok.

İsrailoğullarının soyundan gelip de ölmeden kalmış olanları, -hangi aileden olursa olsun- bir araya toplamışlar. Hepsini sıraya dizerek zincire vurmuş, Babil'e sürmüşler.

Kudüs ve çevresi tümüyle terk edilmiş bir yıkıntıya dönüşmüş.

Masal

Evet, masal… Çünkü bundan sonra anlatılacak olanlar tam anlamıyla bir masaldır. Sözü edilen üç kişinin başlarından geçen olayın anlatımı bile, bir kurgusal öyküdür ama bundan sonra anlatılacakların yanında "gerçekten olabilir" düzeyde kalır.

Aradan yıllar geçmiş.

Ezoterik bir kurumun üyesi olup başka ülkelerdeki bilgileri de edinmek üzere yolculuğa çıkmış üç gezginin yolu bu çevreye düşmüş.

Bir zamanlar Süleyman Mabedi'nin yapılmış olduğu yerdeki yıkıntılar arasında gezerek taşlardan bazılarının üzerinde kalmış yarım yamalak rölyeflerden bilgi edinmeye çalışıyorlarmış. Diğer ikisinden hayli yaşlı olan önderleri, gençlere neyin nasıl ve niçin öyle olduğunu anlatıyormuş.

Bir gün, öğle yemeği için çalışmalarına ara verip taşların üzerine oturmuş, çıkınlarını çıkarmışlar. Tam yemeğe başlayacaklarmış ki, bitişiklerindeki yıkıntılardan bir bölümü durup dururken büyük bir gümbürtüyle sarsılmış.

Korkmuşlar. Yer sarsıntısı olduğunu sanmışlar. Fakat az sonra bunun sadece yıkıntıların zamanla yıpranmasıyla sınırına kadar gelen dayanma gücünün sonunda tükenip bir ani çökmeden ileri geldiğini anlamışlar.

Ortaya bir göçük çıkmış. Bu da, orada bulunan eski bir kuyunun ağzını ortaya çıkarmış.

İçlerinden biri kuyunun yanına yatıp içine bakmış. O sırada tam tepede olan güneşin ışığı kuyunun dibine vuruyormuş. Orada, tam tepedeki güneşin ışığını yansıtan bir nesne olduğunu görmüş.

Diğerleri de bakmış. Bunun bir metal parçası olabileceğini düşünmüşler.

Önderleri pek oralı olmamış. Fakat gençler merak etmiş. Kuyunun içine inip bakmak istemeleri üzerine önderleri onlara engel olmamış.

Develerinin koşumlarını çıkarıp uç uca birbirine bağlamışlar. İçlerinden birini aşağıya sarkıtmışlar. Genç gezgin kuyunun dibine indiğinde, gördükleri şeyin sarımtırak bir metal parçası olduğunu, âdeta taşlaşmış bir çamur birikintisine gömülü bulunduğunu keşfetmiş. Seslenip ne gördüğünü anlattığında, önderleri, *«Getir de bir bakalım.»* demiş.

Genç gezgin, bıçağı ile yarı gömülü metal parçasının çevresini kazımış. Bunun üçgen biçiminde bir plâka olduğunu anlamış. Bir ucundaki halka ile bir zincire bağlıymış. Zinciri kurtarmak için uğraşırken güneş kaymış, önünü yeterince göremez olmuş. Zinciri takılmış olduğu yerden kurtarabilmek için, öteki ucunu çekip koparmak zorunda kalmış.

Tam gerisin geriye yukarıya tırmanmak üzereymiş ki, yanda bir geçit girişi gibi kocaman bir oyuk bulunduğunu fark etmiş. Oraya da uzanıp bakmak istemiş ama kuyunun öteki yanında olduğundan, yukarıya çıkmış.

Önderleri, genç gezginin kuyunun dibinde bulup getirdiği yarısı taşlaşmış gibi toprakla kaplı nesneyi eline alıp da bunun ne olduğuna bakınca, birdenbire çok heyecanlanmış. Hele kopuk zincirin halkalarını sayıp da bunların aslında 33 adet olduğunu saptayınca, baygınlık geçirir gibi olmuş. *«Bu işte o!... Bu işte o!»* diye mırıldanıyormuş.

Pek az olan içme sularından birazını yüzüne serpip kendisine gelmesini sağlamışlar.

Gezginlerin önderi, yere bağdaş kurmuş, bıçağıyla plâkanın diğer yüzüne yapışmış olan toprağı kazımaya girişmiş. Gençler de yanı başında onu izliyormuş. Plâkanın diğer yüzü de açığa çıkınca, gezginlerin önderi birden yine heyecanlanmış. Bir an için şöyle bir bakmış. Sonra eliyle üstünü kapatıp, gençlere *«Bakmayın! Sakın bakmayın!»* diye bağırmış.

Plâkayı, olduğu gibi, zinciriyle birlikte koynuna sokarak saklamış. Genç gezginler ne olup bittiğini anlayamamış. Şaşkınlık içindeymişler.

Önderleri bir süre düşünmüş. Neden sonra, *«Gizlemenin bir anlamı olmayacak. Oturun da anlatayım.»* diyerek genç gezginleri karşısına alıp, anlatmış:

«Bundan dört yüzyıl kadar önce burada tüm dinlerden ve inançlardan olan herkes için bir ulu mabet yapılmış olduğunu biliyorsunuz. Bu mabedin yapımı sırasında bir olay olmuş. Birkaç kişi mabedin mimarına saldırıp onu öldürmüş. Olaydan sonra mimarın boynunda taşıdığı altın üçgen biçimindeki takısı kaybolmuş ve bir daha da bulunamamış. Bu takının bir yüzünde "nitelendirilemez sözcük" yazılıymış. Çok aranmış olduğu ve bir türlü bulunamadığı içindir ki, bununla eş anlamlı olmak üzere "yitirilmiş sözcük" diye bir kavram da üretilmiş.

Bu plâka sanırım işte o takı… Demek ki bu takının sahibi yani mimar, ölmeden önce onu bu kuyuya atmış. Belki de düşürmüş. Öldüğü için de nerede olduğu öğrenilememiş. Onu her kim ele geçirdiyse eritip sattığı sanılmış. Öyle bir bilgi özellikle yayılmış da olabilir, artık arayan olmasın ve hiç kimsenin eline geçmesin diye… İşte şimdi biz onu bulmuş olduk. Ancak buna hiç kimsenin bakmaması, okumaya kalkışmaması gerekir. Biz de geleneğa uyarak bu konuyu unutup buradan ayrılmalıyız.»

Kuyuya inmiş olan genç, orada gördüğü oyuktan da söz etmiş. *«Kuyunun yüzünde böyle bir oyuk bulunması çok garip. Sanırım orada bir dehliz var.»* demiş.

Önderleri, *«Onu da nereden çıkardın?»* diye sorunca, *«Eskiden Mısır'daki bazı tapınaklarda varmış ya! Kuyudaki oyuk, oradan tek çıkış yoluymuş ve bir lâbirente açılırmış; Hermetik inisiyasyon sırasında kullanılırmış ya!... Belki burada da bir benzerini yapmışlardır diye düşündüm.»* demiş.

Önderlerinin buna pek aklı yatmamışsa da ilgisini çekmiş. *«Şimdi ben size "Öyle şey olmaz. Orası herhalde doğal etkilerle oyulmuş olsa gerek. Kalkıp gidelim." desem, bana inanasınız gelmeyecek ve ille de bakmak isteyeceksiniz, biliyorum. Aslında ben de orasını bir görmek isterim. İyisi mi, hep birlikte inip bakalım; merakımızı gidermiş olalım.»* demiş.

Hep birlikte kuyuya inmek üzere hazırlanmaya girişmişler. Çevreden kalın ağaç dalları ve yakındaki bir kuru su yatağından sazlar toplamışlar. Bir merdiven yapmışlar. Uğraşıları akşama kadar sürmüş. Kuyuya inmeyi sabaha erteleyip orada gecelemişler.

Ertesi gün, basamak olarak kullanmak üzere seçtikleri biçimli taşları kuyunun içine atmışlar. İçlerinden biri, yine aşağı sarkarak inmiş ve taşları üste koyup istiflemiş. Önce merdiveni bu istife dayamışlar. Böylece yaşlı önderlerinin daha kolay inmesini sağlamışlar. Sonra bu kez oyuğa ulaşabilecek biçimde yerleştirip oraya tırmanmışlar.

Yanlarına önceden almış oldukları meşaleleri çakmak taşı ile yakıp teker teker oyuğun içine girmişler. Art arda biraz sürünerek ilerledikten sonra, eğilerek yürüyebilecekleri bir dehlize varmışlar. Bundan sonra döne dolaşa, hep aşağıya doğru inerek hayli ilerlemişler. Dehliz giderek daralmış. Bir süre daha sürünerek ilerledikten sonra, bir başka dehlizin üstüne vardıklarını anlamışlar.

Hava çok ağırlaşmış. Meşalelerden ikisini söndürüp, tekiyle yetinmeye çalışmışlar. Alttaki dehlize sarkarak indiklerinde, bunun iki yöne doğru uzandığını görmüşler.

İçlerinden biri meşaleyi alarak yukarıya doğru ilerlemiş. Bir süre sonra dönmüş. O yönün çıkmaz olduğunu söylemiş. Bunun üzerine hep birlikte art arda diğer yönde aşağıya doğru ilerlemişler. İniş biraz dik ve zor olduğu için, arkadakiler önden gideni deve koşumlarıyla bağlayıp güvenliği için tutmak zorunda kalmış.

Bir süre sonra dehliz düzleşmiş. Bundan sonra ilerlemek daha kolay olmuş.

Epeyce gittikten sonra artık ayakta durulabilecek kadar yüksek bir sahanlığa varmışlar. Bu noktada dehlizin bir demir kapı ile son bulduğunu görmüşler.

Önderleri kapıyı şöyle bir yoklamış. *«Buraya kadar. Herhalde bu kapı buraya boşuna konmadı, arkasında mutlaka bir şeyler vardır ama bunu ne açabiliriz ne de kırabiliriz. Geri dönmekten başka yapabileceğimiz bir şey yok.»* demiş.

Gençlerden biri kapının üzerinde birtakım şekiller bulunduğunu keşfetmiş. Öndere bunların ne olabileceğini sormuş.

Önderleri kapıya iyice yaklaşıp meşaleyi kapının üzerine doğru tutmuş. Oradaki kabartma şekilleri incelemiş. Bir çember oluşturur biçimde 22 nokta, bunların ortasında "bir yuvarlak ile iki çapraz hattın birleşim noktasına yerleştirilmiş taç" gibi bir figür varmış.

Uzun uzun ve mırıldanır gibi sesli düşünmüş: *«En ortada bir simge var. Bunun çevresinde yirmi iki nokta. Niçin yirmi iki?... İbranî alfabesinde de yirmi iki harf vardır. Demek ki bu yirmi iki nokta yirmi iki harfin karşılığı olabilir. Öyleyse bu ne demek olur?...* ***"Söz!"*** *Bilmeyen sadece bakar ve konuşur. Bilen ise okur, dinler, anlar ve anlatır. Peki, ya bu simge nedir? Taç!... Egemenlik!... Fakat bir çember ile iki çaprazın ortasına oturmuş. Bu da dünya yani yeryüzü. Hepsini birden düşünürsek ne oldu?... Dünyadaki egemenlik. Eğer egemenlik iyi ve doğru sözün anlattığı ile bütünleşirse değer kazanır. Bilmezler için ise dünya malına özdeştir. Şu halde bu* ***"Malkut"*** *ile eş anlama gelir.»*

Önderleri böyle söylenip dururken genç gezginler onu daha iyi duyabilmek için iyice yaklaşmış. Önderleri ne dediğini merak etmiş olduklarını anlayarak onlara şöyle demiş: *«Bakın şimdi!... Yirmi iki harfi birleştirip anlayan, evrene açılır. Evren de ona tüm sırlarını birbiri ardınca açıp gösterir. Fakat "söz"ün ne olduğunu anlamayan kişi bu dünyada, salt özdeksel egemenliğiyle baş başa kalır. Oysa evrenin bütünü bakımından yani göreli olarak dünya bir başlangıçtır. Malkut da sadece başlama noktasıdır.»*

Gençlerden biri *«Hiçbir şey anlamadım. O dediğin ne demek oluyor?»* diye sorarken, bir yandan da sanki daha iyi anlamak istermiş gibi eliyle kapının üstündeki figürün hatlarını izlemeye çalışmış. Aynı anda diğer genç gezgin kapıya yaslanarak duruyormuş. Birdenbire mekanik bir ses çıkmış; az önce açılamazmış gibi görünen kapı aralanmış.

Öyle heyecanlanmışlar ki, genç gezginin az önceki sorusunu unutmuşlar.

İtince kapı iyice açılmış. Biraz ilerlediklerinde, önlerinde az öncekine benzer bir demir kapı daha bulunduğunu görmüşler.

İlk kapıya yaslanıp açılmasına neden olan genç gezgin bu ikinci kapıya doğru hızla ilerleyince, önderleri telâşla *«Dur!... Sakın yaklaşma.»* diye seslenmiş.

Meşaleyle geriye dönerek, az önce bir rastlantıyla açmış oldukları demir kapının bir de arka yüzünü incelemiş.

Sonra ötekine, *«Burada dur ve bu kapıyı sıkıca tut. Çok dikkat et; sakın kapanmasın.»* demiş. Öne geçmiş; ikinci kapıyı yukarıdan aşağı iyice incelemiş.

Bu kapının üzerinde, her birinin içinde ayrı figürler olan birçok yuvarlak oyuk ile dağınık bir şekilde ama sanki birer hat oluşturur gibi kabartma noktalar görünüyormuş. En alttaki oyuğun içinde görülen figür, önceki kapının üstündekine benziyormuş. Diğerleri farklıymış.

Gezginlerin önderi, oyukları ve kabartma noktaların oluşturduğu hatları ayrı ayrı saymış. Nasıl yerleştirilmiş olduklarını incelemiş. Sonra, *«Evet, şimdi çok daha iyi anlaşılıyor ve her şey yerli yerine oturuyor.»* diye söylenmiş. *«Uzaya açılan kapı "ay" olmalıdır. O da bu işin temeli yani **"Yesod"** olsa gerektir.»*

Bir elini özenle en alttan ikinci sırada yer alan "ay" biçimindeki figürün üzerinde gezdirip bastırmış. Yine mekanik bir ses duyulunca kapıyı itmiş.

Bu kapı da aralanmış. Ardında her iki yanı taştan örülerek yapılmış duvarlardan oluşan bir bölmeyle karşılaşmışlar. Meşaleyi biraz yükseltince, üstünün de bir kubbe gibi olduğunu görmüşler. Tam karşıda ise bir diğer demir kapı varmış.

Gezginlerin önderi meşaleyi açmış oldukları bu ikinci kapının da arkasına doğru tutup incelemiş. Bu kez beriki gence de bunu sıkıca tutup kapanmasına engel olmasını söylemiş.

Elindeki meşaleyle gördükleri üçüncü kapıya doğru giderek sadece şöyle bir göz atıp hemen dönmüş. *«Şimdi artık buradan çıkmalıyız.»* demiş. *«Sanırım ne olduğunu anladım. Fakat kafamı toplamam, düşünmem gerek. Bunu burada yapamam. Dışarıya çıkınca size olan biteni anlatacağım. Sonra isterseniz yine geliriz.»*

Gençlerden biri *«O kapıyı da açmayı deneyemez miyiz?»* diye sorunca, önder *«Olabilir ama şimdi değil. Doğrusunu yaparsak kapıyı açarız ama yanlış bir yol izlersek kapının bir daha hiç açılmamak üzere kilitlenmesine neden olabiliriz. Hem bu son kapı değil. Mutlaka bunun ardında birkaç tane daha var. Üstelik her açtığımız kapı burada yaşamımızı tehlikeye atıyor. Çünkü önceki kapı arkamızdan üzerimize kapanırsa, gerisin geriye açamaz, sıkışıp kalırız. Gerekli önlemleri almalıyız. Mademki buraya kadar geldik; bu kapıları açmalıyız ama önce dışarıya çıkmalıyız. Bunu dışarıda size çok daha iyi anlatabilirim.»* diyerek elinde meşaleyle birlikte gençlerin yanından geçip gerisin geriye, dehlize doğru yürümeye koyulmuş.

Geride bıraktığı genç gezgin *«Bu kapıyı kapatayım mı, yoksa kalsın mı?»* diye seslenince, *«Fark etmez.»* demiş, *«Nasıl olsa onu açabildik. Kapansa da sonra yine açarız.»*

Nitekim genç gezginler sıkıca tutmakta oldukları kapıları bıraktığında, her ikisinin de kendi ağırlığı ile yavaşça kapandığını fark etmişler. Önderlerinin peşine takılıp dönüşe geçmişler.

Dışarıya çıkmak için dönerken çektikleri en büyük zorluk, tünelin tavanına yakın bir yerdeki oyuktan buraya girdikleri önceki dehlize geçmek olmuş. Bunun için önce gençlerden biri çıkmış, diğeri önderlerini omuzlarına alıp yükseltmiş; yukarıdaki çekmiş. Altta kalan genç de son olarak tırmanmış.

Kuyuya vardıklarında çoktan gece olduğunu, karanlık bastığını görmüşler.

Her üçü de yorgunluktan perişan haldeymiş. Yukarıya çıkmadan önce bir süre dinlenmek zorunda kalmışlar. Hiçbir şey konuşamamış, birer köşeye çekilip uyumuşlar.

Sefirot

Sabah genç gezginler uyandığında, önderlerinin çoktan kalkmış, yere çömelmiş, bir şeylerle uğraşmakta olduğunu görmüşler.

Yanına gittiklerinde bakmışlar ki, eline bir çomak almış, iyice düzlemiş olduğu toprağın üzerine bir şeyler çiziyor.

Ses etmeden, merakla onu izlemeye başlamışlar.

Önderleri bir yandan çiziyor bir yandan çizdiğini beğenmeyerek bozup yeniden yapıyormuş.

Epeyce uğraşmış. Sonunda, *«Tamam!... İşte şimdi oldu.»* demiş.

Gençlerden biri dayanamayıp, *«Bu nedir?»* diye sorunca, *«Oturun bakalım. Bir yandan azığımızı alırken diğer yandan size bunu anlatayım.»* demiş, *«Bunları, görmüş olduğumuz kapıların üzerindekileri anımsayarak izleyin.»*

Çizimin en dibinden başlayarak, şu açıklamaları yapmış:

«İlki şu üzerinde yaşadığımız dünya yani yeryüzünün karşılığıydı. ***"Malhut"****... Ondan sonra uzaya açılan ilk kapı yani "Ay" geliyordu:* ***"Yesod"****. O kapıyı açınca ilk kubbeye girdik; gökkubbe... Bir bakıma uzaya çıkmış gibi olduk.*

Durup geri döndük. Sonra ne gelir?... "Venüs". Sağlamlık anlamına gelen ***"Netzah"****. Sonra "Merkür" yani şanlılık demek olan* ***"Hod"****.*

Sırada en ortada yer alan "Güneş" yani Güzellik olan ***"Tiferet"*** *var. Diğerlerinin hepsi ona bağlı. Sonra "Mars" yani* ***"Geburah"*** *gelir; o da güç demektir.»*

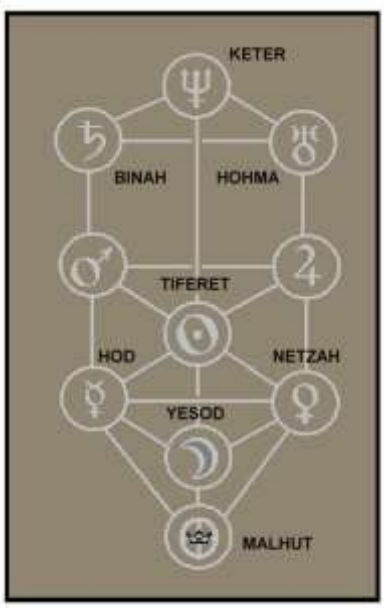
Bunları anlatırken çizimdeki yerlerini de teker teker gösteriyormuş.

Gençlerden biri *«Sonraki de Jüpiter.»* demiş.

Önder doğrulamış, *«O, sevgidir yani* ***"Hesed"****. Sonra?»*

"Satürn", "Uranüs" ve "Neptün" diye sıralamışlar.

Önder de aynı sırada yerlerini göstererek açıklamış: *«****"Binah"*** *yani Zekâ,* ***"Hohma"*** *yani Bilgelik ve en üstte bu kez Evrensel Taç* ***"Keter"****.»*

Gençlere bu çizdiğini eskiden öğrenmiş ama sonra unutmuş olduğunu, şimdi anımsamaya çalışarak oluşturduğunu söylemiş.

Sözüne şöyle devam etmiş: *«Gördüğümüz kapılar, bu bilimsel felsefeye göre düzenlenmiş. İlginç bir teknik düzenek uygulanmış. Her birini belli bir yerindeki şifreyi izleyerek açmak gerekiyor. O zaman kilit çözülüyor. Eğer bunun sırasını tam ve doğru olarak izlemeyip yanlışlık yaparsanız yani bir kapıyı açmak için neresine dokunmak gerektiğini tam olarak bilmiyorsanız, belki bir kez dokunduktan sonra hiç açamayabilirsiniz. Buna kesinlikle öyle diyemem ama öyle olabilir.»*

Bir süre durmuş. Düşünmüş. Sonra, *«Üstelik her kapı sadece dışarıdan içeri doğru açılıyor. İçeriden açma olanağı yok. İşte bu çok önemli.»* diye devam etmiş, *«Şayet kapı arkamızdan kapanacak olursa, içerde kaldık demektir. Elimizde kapıyı yerinden sökebilecek güçlü âletler yoksa, bir daha dışarıya çıkma şansımız olmaz. Aşağıdayken gördünüz: Kapılar, ağırlığıyla kendiliğinden kapanıyor. Bunu engellemek için, açılan her kapıyı takozla sıkıştırmak gerek. Ayrıca bir de takoz kazara yerinden kurtulursa diye de önlem almalı. Şu halde, oraya yine gireceksek ne yapmamız gerektiğini saptayıp ona göre hazırlanmalıyız.»*

Bundan sonra yaşlı gezgin gençlere **Kabala** öğretisinin temelini oluşturan "**on sefirot"** *(yörüngeler)* tasarımını anlatıp, bunların **"söz"** olarak nitelediği 22 nokta ile oluştuğunu ve çizimde birer hatla göstermiş olduğu ilişkilerle birbirlerine bağlandığını belirtmiş. *«Aslında bunlar aynı düzlemde değildir ama bir çizimde öyle gibi görülüyor. Kapılarda gördüğünüz noktalar da işte bu bağlantıların karşılığı gibiydi.»* demiş.

Gençler bu konuya öyle çok ilgi duymuş ki, kuyuyu, dehlizi, kapıları, oraya yeniden girmeyi unutmuşlar bile. Önderlerinin anlattıklarına kendilerini kaptırıp, can kulağıyla dinlemişler. Zamanın nasıl geçtiğinin farkına bile varmamış, akşamı bulmuşlar.

Dolayısıyla dehlize yeniden girmeye girişmeleri bir sonraki güne kalmış.

Gizli Kubbe

İkinci kez kuyuya inmeden önce, topladıkları ağaç dallarından bazı parçaların birer ucunu yontup, kapıları sıkıştırmak için yeter sayıda takoz hazırlamışlar. Bir heybeye doldurduktan sonra, aynı yoldan ve aynı yöntemle dehlize girip ilk demir kapıya ulaşmışlar.

Önder, önceki gelişlerinde o kapıyı açmış olan genç gezgine *«Haydi aç bakalım.»* demiş.

Genç gezgin daha önce yaptığını yine yapmak istemiş. Olmamış. Birkaç kez denemiş. Beceememiş. Sonunda pes etmiş. Kapıyı ilk açışının rastlantısal olduğunu anlamış.

Önderleri ona şöyle demiş: *«Sonrakiler daha kolay olacak. Bir işin ilk aşaması en zor olanıdır.»*

Genç gezgin *«Peki ne yapmalıyım?»* diye sorunca, *«İyice düşünmeli ve olayın aslını kavramalısın.»* diyerek yanıt vermiş. *«Önce yeryüzünü, sonra bölümlerini düşün. Onları tanımla. Son olarak dünya egemenliğini yerleştir.»*

Bunun üzerine genç gezgin elini önce o yuvarlağın üzerinde dolaştırmış. Sonra, enine ve boyuna olmak üzere çapraz hatları izlemiş. Daha sonra da elini "taç" biçimindeki figürün üzerine bastırmış.

İşte o zaman kapının açıldığını belirten mekanik sesi duymuşlar. Meğer ilk kapının açılışının rastlantısal olmduğu da anlaşılmış.

Böylece itip açtıkları kapıyı takozla sıkıştırdıktan sonra ikinciye geçmişler.

Önderleri *«Bundan sonrasını bana bırakın. Siz yardımcı olun. Yanlış bir iş yapmayalım. Fakat beni dikkatle izleyin.»* diyerek öne doğru ilerlemiş. Daha önce yaptığı gibi elini ayın üzerinde gezdirdikten sonra bastırmış. Böylece açtıkları ikinci kapıyı da takozlayarak sıkıştırdıktan sonra, kubbeli bölmeye girmişler.

Birbiri ardınca yedi kapı daha açıp, üçüncünün görünüşte tıpkısı olan kubbeli bölmelerden geçmişler.

Son kapıyı da açıp dokuzuncu bölmeye girdikleri anda donakalmışlar.

Çünkü burası geçmiş oldukları önceki bölmeler gibi daracık değil, hem geniş hem havadar bir yermiş. Duvarları da küçük taşlardan örme değil, çok düzgün kesilerek yerleştirilmiş iri taşlardan oluşuyormuş.

Tam ortada üçgen prizma biçiminde iri bir kütle varmış. Bunun üstünde küp biçiminde bir taş duruyormuş. Meşalenin ışığı bu taşın üzerine vurunca pırıl pırıl hareler yansıyormuş.

Üç sütun ve her birinin üstünde üçer kandilli birer şamdan görmüşler. Önderleri, şamdanların kandillerinden birkaçının yağının tümüyle kurumamış, yanabilecek durumda olduğunu keşfetmiş.

Şamdanları yakıp meşaleyi söndürmüşler.

Ortadaki temelin çevresinde dolaştıklarında, bu kütlenin yan yüzlerine birtakım harfler, sayılar, geometrik biçimler, matematik âletleri gibi oymaların işlenmiş olduğunu görmüşler. Kütlenin üzerindeki küptaşın öte yana bakan yüzünde altın renkli bir plâka gömülüymüş. Ortasında ne olduğunu tam anlayamadıkları bir şekil varmış.

Gençlerden biri bölmenin arka köşesine doğru duvara dayalı duran bir mermer levha görmüş. Çevirmiş. Arka yüzünde bir şey yazılıymış ama okuyamamış.

Önder, levhayı alıp yazıyı **"Adonai"** diyerek okumuş.

Bunu duyunca gençler yere kapanmış. Oysa önderleri pek sakinmiş. Gençlere şöyle demiş: *«Bu sözcük zihninizde tasarladığınız Tanrı kavramının aradığınız gerçek anlatımı değildir.»*

Sonra da mermer levhayı bırakmış; orta yerde duran küptaşa doğru ilerleyerek iki eliyle sıkıca kavrayıp kucaklamış ve kaldırmış. Alt yüzünde gömülü olan **"altın üçgen"** biçimindeki plâkaya uzaktan bakmalarını söylemiş.

«İşte, aradığınız sözcük budur. Mimarın takısının alt yüzünde yazılı olan da buydu.» diyerek, koynundan çıkarıp göstermiş.

Gençlerden biri *«Peki ama ne yazıyor? Bu sözcük nedir?»* diye sorunca, önder, *«Bu, hiçbir ölümlünün dile getirmemesi, hiç kimsenin dudağından çıkmaması gereken sözcüktür. Ne anlama geldiği nitelendirilemez.»* diyerek küptaşı olduğu gibi yerine bırakmış.

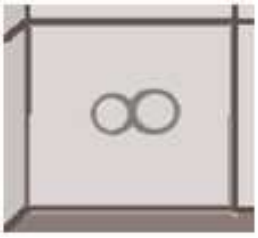
Bulmuş oldukları kopuk zincire bağlı takıyı yine koynuna sokarken, *«Dışarıya çıktığımızda size bunu çok daha ayrıntılı olarak anlatırım. Gerçi onun aynısını, daha doğrusu aslını görmüş olduk ama şimdi bu konu üzerinde konuşmanın sırası değil. Çünkü çok uzun sürer.»* demiş.

Gençler de buna ses çıkarmamış. Biliyorlarmış ki, önderlerinin bu gibi durumlarda yapacağı bir açıklamayı sonraya bırakmasının akla yatkın bir gerekçesi vardır.

Sonsuzluk

Bulundukları yeri *"Acaba başka ne var?"* diye gözden geçirirken, içlerinden biri az önceki mermer levhanın dayalı olduğu en köşedeki taş bloğun bir kapı gibi olduğunu keşfetmiş.

Nitekim işte o en köşedeki ve en alt sıradaki taş blok, duvarları oluşturan diğer kesme taşlar gibi duruyorsa da, farklıymış. Çünkü sadece bunun üstünde yan yana iki halkaya benzer bir şekil varmış. Hele yakından dikkatle bakınca bitişik taşlar ile arasındaki derzlerin de farklı olduğu görülüyormuş.

O ana kadar hayli sakin olan önderleri oraya yaklaşıp bu köşeyi dikkatle inceleyince, birdenbire telâşa kapılmış. *«Tamam! Burada gördüklerimiz yeter. Artık gidelim.»* demiş.

Genç gezginler ise bunun da bir diğer kapı olduğunun açıkça anlaşıldığını belirterek, buraya kadar gelmişken önderlerinden bu kapıyı da açmasını istemişler.

Önderleri bunun çok tehlikeli olabileceğini, o taşın üzerindeki şekle **"ansof"** dendiğini, bu terimin "sonsuzluk" kavramını yansıttığını, dolayısıyla eğer orada gerçekten de bir diğer kapı varsa onu açmaya girişmenin sonsuzluğa ulaşmaya kalkışmak ile özdeşleşebileceğini, bunun akıllıca olmayacağını belirtmiş. Üstelik anımsayabildiklerinin ancak bu kadarına yettiğini, burada bir başka kapı olsa bile nasıl açılabileceğini bilmediğini söylemiş.

Genç gezginler bu kez ona inanmayıp uğraşmaya, demir kapıları açtıkları gibi parmaklarını o şeklin üzerinde gezdirip iteklemeye, orasını burasını yoklamaya girişmiş.

Neyi denedilerse hiçbir işe yaramamış. Sonunda sıkılıp umutlarını yitirmişler.

İçlerinden biri, ortadaki üçgen prizma biçimindeki temelin yan yüzlerinde yazılı olanları inceleyip anlamaya girişirken, diğeri o köşeye oturup sırtını duvara yaslamış.

Önderleri, *«Bak gördün işte! Açılmıyor. Sonsuzluğa uzanan bir kapıyı yöntemini bilmeden açamayız. Hadi kalk, gidelim!»* diyerek onu yerden kaldırmak için elini uzatmış.

Genç gezgin önderinin elini tutup doğrulmaya çalışırken, duvarın alt köşesindeki taş blok, olduğu yerde içeri doğru dönüvermiş.

Aynı anda bölmeye sanki fırtına çıkmış gibi şiddetli bir esinti dolmuş. Sütunlar ve şamdanlar devrilip yuvarlanmış. Hücrenin içindeki her şey bir anda hem karmakarışık olmuş hem zifiri karanlığa boğulmuş.

Önder, kendisini açılan taş kapının arkasına doğru atmayı başarmış. Gençlere *«Yere yatın ve bir yere tutunmaya çalışın.»* diye bağırmış. Arkasına geçmiş olduğu taş kapıyı omzuyla yüklenerek kapatmaya çalışmış. Kan ter içinde kalmış ama sonunda başarmış.

Kapı kapanınca, kopan fırtına dinmiş. Gezginlerin önderi rahat bir nefes almış.

Bölmenin içinde sürünerek, el yordamıyla meşaleyi arayıp bulmuşlar. İçlerinde biri, çakmak taşlarını çıkarıp meşaleyi tutuşturmuş.

Gençler de burada daha fazla durmanın tehlikeli olabileceğini, bilmedikleri bir işe kalkışınca başlarına olmadık işler açılabileceğini anlamış. Yıkılmış sütunları kaldırıp, sönmüş olan şamdanları yine yerine koymuş, ortalığa önceki gibi çeki düzen vermişler. Sonra dışarı çıkıp sırayla her kapının takozunu çıkarmış, kapıları serbest bırakmışlar.

Bir süre için orada durup soluk aldıktan sonra olabildiğince hızlı bir şekilde geldikleri yerden önceki yöntemle dışarı çıkmışlar.

Dehlize girmiş oldukları kuyuya vardıklarında güneşin çoktan batmış olduğunu görmüşler. Yukarıya tırmandıktan sonra orada daha fazla kalmayıp, alelacele develerin koşumlarını bağlamışlar. Hiç konuşmadan yola düzülüp, oradan uzaklaşmışlar. Bir süre sonra bir su kaynağı başında duraklayıp, orada gecelemişler.

Ertesi sabah yola çıkmaya hazır olduklarında, önderleri devesini doğuya doğru sürmüş. Oysa buraya zaten o yönden gelmişler.

Genç gezginlerden biri merak ederek sormuş: *«Nereye gidiyoruz?»*

Önderi kısa bir yanıt vermiş: *«Babil'e.»*

Gelişmek, olgunlaşmak, erdemler kazanmak, yetkinleşmeye doğru ilerlemek, gerçekleri aramak ve bulmak kolay değildir.

Zordur ama olanaklıdır. Gerekli yeteneğe sahip olup, bu yeteneklerini uyumluca kullanabilen kişiler, dirençle ve korkusuzca yollarından dönmeyecek olurlarsa, başarılı sonuçlar elde eder.

Bu ilerleyişin her aşaması, öncekine oranla pek fazla bir şey kazandırmamış olabilir.

Fakat "boşuna" olarak nitelendirilmesi çok büyük bir yanılgıdır.

Boş gibi görünerek insanı yanıltabilen her aşamanın bir sonrası, bir daha ilerisi, bir daha derini, bir daha değerlisi, amaca bir daha yakın olanı vardır. Her aşamada geçmişin değerlendirmesi yapılıp geleceğe nasıl yönelmek gerektiği tasarlanmalıdır.

Usanmadan, yılmadan, umutlarını yitirmeden, karamsarlık ve kötümserliğe kapılmadan, önderlerine ve kendilerine olan güveni sarsmadan, çıkmaza saplanmış oldukları gibi yanıltıcı ve umut kırıcı bir kanıya kapılmadan yollarına devam edenler, bir gün amaçlarını gerçekleştirmede başarıya ulaşır.

Tüm bunların sonucunda, elde edilen ya da ulaşılan, gene de yetersiz ya da anlamsız bulunabilir. Mutlaka bundan daha ilerisi de vardır.

Evrimsel doğrultuda ilerlerken, tutulmuş olan yolun şimdilik varılmış olan yerde geçici olarak sona erdiğini de kabullenmeyi yani yetinmeyi de bilmek, daha sonra yola yeniden çıkmaya hazırlanmak gereklidir.

Bu yolun sonu gelmeyecektir. Çünkü ***evrimin sonu sonsuzluktadır.***

Yetkinliğe ve gerçeğe ulaşmak, her türlü zorluğa katlanmayı, yılmak bilmeyen bir çalışmayı gerektirir. Üstelik bu yoldaki çalışmada, her aşamadan sonra ortaya konması gereken çabanın koşulları, bir öncekine oranla daha ağır olacak, daha güçlü bir direşmeyi gerektirecektir.

İnsan, ilk aşamalara bireysel girişimleriyle de ulaşabilir. Fakat sonraları, kendisiyle birlikte aynı yolun yolcusu olanlarla birlik ve bütünlük kurması kaçınılmaz olur. Çünkü bireysel çabaların sonucunda ulaşılabilecek olan her aşama, tam bir yetkinliği ve gerçeklerin tümüne varışı sağlayamaz.

İnsan her şeyi tek başına bilemez ve her şeyi tek başına yapamaz. Güç ve olanakların birleştirilmesi, yük ve sorumlulukların paylaşılması, görev bölümü yapılması, bilgi ve görüş alış verişinde bulunulması, noksanları karşılıklı olarak gideren bir dayanışmanın oluşturulması gereklidir.

Böylece ulaşılabilecek olan yetkinlik ve gerçek, bireyselliğin dışına taşar; topluma yayılır; bireysel boyutu aşarak, önce toplumsal, sonra evrensel boyuta doğru genişler ve yücelir. Artık bireye hatta belli bir topluma özgü kalmaz; tüm insanlığın olur.

Her zorluğa katlanıp yılmak bilmez bir çalışmaya karşın, yetkinliğe ve gerçeğe ulaşmak, her insanın becerebileceği bir iş değildir.

Bunun için, geçmişin görgü ve deneyimleriyle bilgilerini genişletmiş, olur olmaz herkese verilmeyen ve olur olmaz herkesin edinemeyeceği bilgilere sahip olmuş, bunların değerlemesini ve yerinde kullanılmasını öğrenmiş önderlere gereksinme vardır.

Önderlerine güvenmeyen, onların yolunu izlemeyen kimselerin, bulundukları aşamadan daha ilerisine ulaşmaları pek zor hatta çoğu kez olanaksızdır. Onlar, belki hangi yolda ilerlemeleri gerektiğini sezebilir ya da görebilir. Fakat önlerindeki engelleri aşabilme yönteminin bilgisinden yoksun olduklarından, kendi başlarına bu ilerleyişi ya ancak boşuna gecikmelerle sağlayabilir ya da hiç gerçekleştiremeyerek oldukları yerde kalırlar.

İyi bir öndere duyulan güven sınırsız olmalıdır. Onun göstermiş olduğu yolda ilerlemek yetmez; girilmemesini önerdiği yola girmekten de kaçınılmalıdır.

Bir önderin peşine takılmış olan kişi, onun izleyicisi olduğunu kavramalıdır. Ta ki önderini de aşabilecek bilgiyi ve gücü gerçekten elde etsin.

Önder, başarıya ulaşabilmek için kullanılacak bir araç değildir. Başarıya ulaşmanın, gerçeklere birlikte varışın bütünleyicisidir.

Önderinin peşinden giderek belirli bir aşamaya ulaşan kişi, bundan sonra kendisini "büyük" ve "çok bilir" görmemelidir. Her şeyden önce, önderinin ona önermiş ve göstermiş olduğu üzere kendini bilmeli, alçak gönüllülüğü elden bırakmamalı, herhangi bir başarı elde ettiğinde zafer sarhoşluğuna kapılmamalı, "ne oldum delisi" olmaktan sakınmalıdır.

Evrimsel doğrultuda ilerlemeyi amaçlamış ve bunu kafasına koymuş olan kişi, ulaşmış olduğu herhangi bir gerçekten ötürü artık her türlü bilgiyi benliğinde topladığını sanmamalıdır. Çünkü her varılan gerçek görelidir ve saltıklığın doğrultusunda gelişerek bütünleşmeye gebedir.

Bunun yanı sıra, kişi bireysel istek ve tutkularını sınırlandırmasını da bilmeli, hangi aşamaya gelmişse buna kadar gelebilmesini sağlamış ya da katkısıyla beslemiş olan önderine bağlı kalmayı ve saygılı olmayı sürdürmeli, onun bilgeliğinden bu suretle bilgece pay çıkarmalıdır.

İstekler ve tutkular sonsuz oldukça, bunların doyuma ulaştırılabilmesine de ancak sonsuzlukta olanak bulunur.

Sonsuzluğu aramak ise, bir tek bu arayışa girişen kişiyi değil, onunla birlikte olanları da felâkete sürükleyebilir. Yetinmesini öğrenemeyen insan, elinde olanı da yitirerek ulaşmış olduğu gerçekleri bile kaçırıp kendini dogmalara saplanmış bir duruma düşürmekle karşı karşıya gelebilir.

İnsana gerçekleri bulduracak, onu gerçeklere ulaştıracak olan yol, üzerinde yaşadığımız dünyadaki doğanın bilgisini edinmekle başlar; evrene ilişkin tüm bilgilerini, yasalarıyla birbirlerine bağlayarak, yani bilimselleştirerek sürer.

Doğada bugün için bilinmeyen ya da bilimsel yol ile anlaşılamayan çok şey vardır. Hatta bilinmeyen ve anlaşılamayanların, bilinen ve anlaşılabilmiş olanlardan daha çok olduğu bile söylenebilir.

Fakat nasıl bugün bilinenler ve anlaşılabilenler dün bilinmekte ve anlaşılabilmekte olanlardan daha çok ise, yarın da bilinenler ve anlaşılanlar bugünkülerden daha çok olacaktır. Bu hep böyle sürüp gelmiştir ve hep böyle sürüp gidecektir.

Yarının bilgisinin ve biliminin, bugünün bilgisi ve biliminden çok daha geniş, çok daha derin, çok daha engin olması kaçınılmazdır.

Bu bir dogma değildir. Evrimin kaçınılmaz gereğidir. Hiç değişmemiş ve değişmeyen bir evrensel yasadır.

Evrensel gerçeklerin bir bölümü, bilimin bugün varmış bulunduğu birikimin ötesinde olabilir. Bugünün bilimi, bunlara ulaşmaya henüz elvermeyebilir. Fakat bilimin de sürekli olarak geliştiği, kendi kendini yenileyerek geliştirdiği göz ardı edilmemelidir.

Bugün bilinen gerçeklerin dün bilinmediği gibi, bugün bilinmeyenler de yarın bilinecektir.

Bilimin ve bilimsel yöntemle yürütülen çalışmanın varamayacağı hiçbir gerçek yoktur.

Yetkin Ustalar

Biz yetkin ustalarız. Evrensel yapıcılık kurumunun üyeleriyiz.

Herkes bizi her zaman ve her yerde görebilir; yapıp etmelerimizi izleyebilir. Bizden bireysel olarak ya da yaptığımız işlerden ötürü hoşlanmayacak olursa, yeterli gücü de varsa, bizi durdurabilir; çalışmalarımızı engelleyebilir. Çünkü biz her zaman her yerdeyiz. Gizlimiz saklımız yoktur.

Ancak hiç kimse bizim üyesi olduğumuz evrensel yapıcılık kurumunu göremez. Ne yapıp ettiğini bilemez. Ona dokunamaz; hiçbir şey yapamaz. Çünkü kurum hiçbir yerdedir. Onu sadece biz biliriz ve kurum adına gereğini biz yerine getiririz. Herkes ancak bizi görür, bizim yapıp ettiklerimizi bilir.

Böyle olduğu için, herhangi birimizin durdurulan yapıp etmeleri, engel olunan çalışmaları aslında hep durdurulmuş ya da engellenmiş olarak kalmaz. Çünkü diğer yetkin ustalar, birinin durdurulmuş ya da engellenmiş olan işlerini yeniden başlatır ve yürütür.

Bu hep böyle oldu; böyle oluyor; sonsuza dek böyle sürecek.

Gizli Bölme Ne Oldu?

En Yetkin Usta'nın yönetiminde çalışırken, şunun farkına vardık: Gizli Bölme ya gizli olarak kalamamıştı ya da oraya nasıl ulaşılacağına dair kimilerince edinilmiş bilgi kuşaktan kuşağa aktarılırken açığa çıkmıştı.

Bir diğer deyişle, Gizli Bölme'nin yeri hâlâ bilinemese de artık varlığı gizli değildi. Bunu o kadar çok duyan, merak eden, yerini bulmaya girişen olmuştu ki... Hatta orasının yüzyıllardan beri dillere destan olduğunu söylemek bile yanlış sayılmazdı.

Kim bilir, belki Gizli Bölme'yi bulmuş, oraya girmiş olanlar bile vardı. Hatta kim bilir, belki bu kadarla kalmayıp o bölmenin bir ötesinin bulunduğunu fark etmiş olanlar da vardı. Nitekim Kudüs'te Kral Süleyman'ın yüzyıllar önce yaptırdığı mabedin yıkılmasından çok sonraki tarihlerde buraya girmiş olanlardan söz ediliyor, onlara **"Son Kubbenin Ustası"** deniyordu.

Niçin "son kubbe"?... Çünkü Gizli Bölme'nin tavanı bir kubbe biçiminde olduğu biliniyordu ve orasının varılabilecek son kubbe olduğu öngörülüyordu.

Bütün bunlar ne denli doğruydu?... Acaba bu kişilere güvenilebilir miydi? Güvenilebilirse, ne denli güvenilebilirdi?... İçlerinde bunu öğrenmemiş olması gerekmesine karşın öğrenmiş olanlar bulunamaz mıydı? Bu kişilerin, bilgilerini salt kendi çıkarları uğruna ya da kötü niyetle kullanmayacakları nasıl bir güvenceye bağlanabilirdi?

Biz yetkin ustalar, Gizli Bölmenin, yapısal bakımdan Süleyman Mabedi'nin bir parçası olmadığını, bu nedenle bir zamanlar o mabedin yapılmış olduğu söylenen yerde olmayabileceğini hatta belki çok daha önceki bir tarihte yapılmış olabileceğini, Süleyman Mabedi ile olan bağlantısının sadece o mabetten oraya uzanan bir dehliz bulunduğundan söz edilmekte oluşundan ileri geldiğini biliyorduk.

Gizli Bölmeye ulaşmış olduklarını ileri sürmüş kişilerin ortaklaşa belirttikleri tek şey olduğu söyleniyordu: *"Bu bölme yerin altında yapılmıştır ve oraya derine doğru giden bir dehlizden döne dolaşa ulaşılır."* Hepsi bu!

Eğer söylentiler doğruysa; oraya girebilmek için, her şeyden önce sözü edilen dehlizin giriş noktasını bulmak gerekirdi.

Diyelim ki bulduk... Hiçbir önlem alınmayacak mıydı?

Yerin ne kadar altına inmek gerekiyordu?... Dehlizin boyu ne kadardı?... Acaba lâbirent gibi birtakım karışıklıklar var mıydı?... Tehlikeli olabilir miydi?... Olabilirse, ne gibi bir tehlikeyle karşılaşılabilirdi? Kuşkusuz orası zifiri karanlıktı; bir ışık kaynağı taşınıp götürebilirdi ama içeriye girince nefes alabilmek için hava kanalları var mıydı acaba?

Bunların hiçbiri belli değildi. Oraya erişmiş olduğunu ileri süren kişiler, bu gibi ayrıntılı konularda hiçbir şey söylememişti.

Dolayısıyla anlatmış oldukları, söylentiler, hiç de inanılası, güvenilesi değildi.

Bu bağlamdaki bilginin sınırlı, ötesinin de belirsiz oluşu bizi biraz rahatlatıyorsa da beri yandan endişelerimizi gidermek bakımından yetersizdi.

Kalıcı önlemler almamız gerekiyordu. Bunun için, bir yolunu bulup Gizli Bölme'ye girmeliydik.

Ancak oraya nasıl ulaşabileceğimizi bilmiyorduk. Nereden girebileceğimizi hiç aramamıştık çünkü buna gerek duymamıştık. Oysa şimdi gerekliydi çünkü bunu deneyenler olduğundan söz ediliyordu.

Demek ki sırf bu iş için zaman ayırmalıydık. Ancak yapacak o kadar çok işimiz vardı ki, buna bir türlü sıra gelmiyordu; hep erteliyorduk.

Son Kubbenin Ustası

Günün birinde ilginç bir şey oldu.

"Son Kubbenin Ustası" olduğunu ileri süren biri, En Yetkin Usta ile görüşmek istedi.

En Yetkin Usta, onun büyük olasılıkla doğru söylemediği, bizi kandırmaya kalkışan bir şarlatan olduğu kanısındaydı. Ancak *«Ön yargılı davranmak bize yakışmaz. Görüşmenin zararı olmaz. Gerekirse onu sınamadan geçiririz. Düzenbazın biriyse, nasıl olsa kendini hemen ele verir.»* diyerek, görüşmeyi kabul etti.

O kişiye haber iletildi. İstediği görüşme için yer, gün ve saat bildirildi. O gün oraya öğle zamanı güneş tam tepedeyken gelmesi, içeriye girmek istiyorsa kapıyı çalması söylendi.

Haberi götürenin söylediğine göre; bunları yadırgamamış, başka hiçbir şey de sormamıştı.

En Yetkin Usta, onu beyaz sütunlu salonda kabul etmeyi öngörmüştü. Duvarlara kırmızı perdeler çektirdi. Aydınlatma için dört şamdan koydurdu; bunlardan birini üç mumlu, birini beş mumlu, birini yedi mumlu ve birini de dokuz mumlu olarak seçti. Ayrıca, kendi oturduğu yerin arkasına bir tablo astırdı. Bunun üzerinde iç içe geçmiş üçgenlerden oluşan bir simge vardı.

Belirlenen gün tam öğle saatinde, kapı önce iki ve sonra üç kez vurularak çalındı.

En Yetkin Usta, koruyucuya kapıya kimin vurduğuna bakması için eliyle işaret etti.

Koruyucu kapıyı aralayıp baktı. Birisiyle kısaca konuştu. Dönüp, En Yetkin Usta'ya şöyle seslendi: *«Son Kubbenin Ustası olduğunu söyleyen, garip kuşanımlı birisi gelmiş. En Yetkin Usta ile görüşmesinin uygun bulunmuş olduğunu, bugün ve bu saat için uyuşmaya varıldığını söylüyor. İçeriye alınma dileğinde bulunuyor.»*

En Yetkin Usta, gelen kişinin içeriye alınmasını söyledi.

Sözü edilen kişi içeriye girer girmez hepimizi şaşkınlığa uğrattı.

Boş gelmemişti. Beline kırmızı bir önlük bağlamış, bir omzundan diğer kalçasına doğru uzanan pembe eflâtun renkli eşarp biçiminde bir kordon takmış, boynuna da yuvarlak bir madalyon asmıştı. Oysa hiçbirimiz önlük ve kordon takmamıştık. Kuşanımıyla bizi kandıracağını mı sanıyordu? Bu kuşanım biçimi onun Son Kubbenin Ustası olduğunu göstermeye yeter miydi? Bunları bir yerden bulmuş olamaz mıydı?

Biraz ilerleyip durakladı. Ne özel bir duruşa geçti, ne bir işaret verdi ne de tam karşısındaki kürsüde oturmakta olan En Yetkin Usta'yı selâmladı. Hiçbir şey söylemeden öylece bekledi.

En Yetkin Usta'nın ona önce bir *"Hoş geldin!"* demesini, sonra dileğinin ne olduğunu, kendisini niçin görmek istediğini sormasını beklerdik.

Öyle yapmadı.

Gelen yabancıya şöyle bir baktı. Bir an sessizlik oldu. Sonra ona âdeta *"Niçin böyle kuşandın?"* dercesine, *«Sen yapıcı mısın?»* diye sordu.

Yabancı, *«Beni öyle bilirler.»* diye yanıt verdi.

En Yetkin Usta biraz küçümser gibi bir tavırla, -belki de bize öyle geldi- *«Kalfa mısın?»* diye sorunca, *«Gimeli bilirim. Işık Saçan Yıldız'ı da gördüm.»* dedi.

En Yetkin Usta hiç duraklamadan *«Usta da oldun mu?»* diye sorunca ise, bunu da *«Gönyeden pergele geçtim. Akasya dalını gördüm. Ne anlama geldiğini öğrendim.»* diyerek yanıtladı.

Bundan sonra aralarında sorulu yanıtlı şöyle bir ikili konuşma geçti:

«Büyük sırları bilen usta olarak da görev aldın mı?»

«Defne ve zeytin dalları altında düzeçten şakule indim. »

«Yapı denetimi işinde de bulundun mu?»

« Beş temel ilkeyi öğrenip kullandım.»

«Mağaraya girdin mi?»

« Orada tek başına zayıf bir ışık vardı.»

«Hainlerin peşinden gittin mi?»

«Çabam ve özenli uğraşılarım bana onur kazandırdı.»

«Yönetim görevi aldın mı?»

«O zamanki adım bunu gösterir.»

«Nedir o?»

«Emerek.»

Bu son sözü üzerine En Yetkin Usta birden ayağa kalktı.

Bir süre durdu; yabancıyı süzdü. Yine oturdu. Belki sadece bir iki dakika ama bize çok uzun gibi gelen bir sessizlik oluştu. Galiba En Yetkin Usta, daha önce bir şarlatan olabileceğini düşündüğü bu yabancıya inanmaya başlıyor gibiydi.

Fakat henüz emin olamamıştı ki, *«Büyük Mimar Usta da oldun mu?»* diye sordu.

Yabancı bu soruya da *«Matematik âletlerini kullanmasını bilirim.»* diye yanıt verince, sıra En Yetkin Usta'nın en önemli soruyu yöneltmesine gelmişti.

«Son Kubbenin Ustası olarak neler yaptın?»

Bu sorusuyla En Yetkin Usta artık onun gerçekten de Son Kubbenin Ustası olduğuna inanmış olduğunu mu belirtiyordu, yoksa bu da bir sınama mıydı?

Yabancı, *«Yerin altındaki dokuz kubbeye birbiri ardınca girdim. Akik Küptaşı gördüm ve inceledim.»* deyince, artık hepimiz onun gerçekten de Son Kubbenin Ustası olduğuna inandık.

En Yetkin Usta'nın en başta sormasını beklediğimiz soru o zaman geldi: *«Dileğin nedir?»*

Yabancı, yumuşak bir tonla *«Uygun bulunursa, eksik kalmış işleri bitirmek üzere Yetkin Ustalar arasına katılmaktır.»* dedi.

En Yetkin Usta *«Bunun için kime güveniyorsun?»* diye sorunca ise, kısaca *«Kendime.»* diyerek yanıt verdi.

En Yetkin Usta, *«O halde bir süre dışarı çık. Dileğinin yerine getirilip getirilemeyeceğini aramızda görüşerek karara bağlamalıyız. Gerekirse seni yine çağırırız»* dedi.

Yabancı hiçbir şey demedi. İçeriye girmiş olduğu gibi dönüp çıktı.

O çıkınca, En Yetkin Usta önce hepimize ona bu soruları niçin sormuş olduğunu anlattı. Sonra bir diyeceği olan varsa söz alabileceğini belirtti.

Yetkin ustalardan biri söz aldı. En Yetkin Usta'ya bu yabancıyı yapıcılığın yetkinleşme yolundaki her bir derecesine ilişkin sınamaya çekerken bazılarını niçin atlamış olduğunu sordu. En Yetkin Usta, *«Onlar pek özel derecelerdir ve ender kişilere verilir. Büyük sırları bilen bir usta, o aşamalardan geçmeden de mimar olabilir.»* diyerek yanıtladı.

Bir diğer yetkin usta *«Ben bu yabancının davranışını biraz yadırgadım. Ne içeri girdiği zaman ne çıkarken kimseye selâm verdi. Bu saygısızlık değil mi?»* diye âdeta yakındı.

En Yetkin Usta da bunun üzerine şöyle bir açıklama yaptı: *«Son Kubbenin Ustası olanların kendilerine özgü belirgin bir selâm verme yöntemi yoktur. Herhangi bir tarzda bizi selâmlasaydı, asıl o zaman ondan kuşkulanmalıydık.»*

Bundan sonra hiç kimse söz almak istemeyince, En Yetkin Usta *«O halde ben size sorayım... Onu "Yetkin Usta" olarak aramıza kabul edelim mi, yoksa geresin geriye gönderelim mi?... Ancak bilin ki, kabul edersek, o da bizden biri olacak ve aramızda hiçbir fark, hiçbir ayrı gayrı bulunmayacaktır. Olumlu görüşte olanların sesini çıkarması gerekmez. Fakat olumsuz görüşü olan ya da bu konuda henüz kendi kararını vermemiş, duraksaması bulunan bildirsin.»* dedi.

Hiç kimseden ses çıkmadı.

En Yetkin Usta, *«Hiç kimsenin söz almaması aramızda olumsuz bir görüşü olan kimsenin bulunmadığını gösterir. Ancak ben gene de sizden bir kez de olumlu görüşünüzü açıkça ortaya koymanızı isteyeceğim. Bu yabancının Yetkin Usta olarak aramıza alınması bakımından olumlu görüşte olanlar elini kaldırsın. Herhangi bir kuşkusu kalmış olanlar ise elini kaldırmasın.»* deyince, herkes elini kaldırdı.

Böylece yabancının Yetkin Ustalığa alınmasına oy birliği ile karar vermiş olduk.

Uygulanmış bu yöntemi yadırgamış olabilirsiniz. O tarihlerde böyle bir karar için oylama yapılmasının söz konusu olmayabileceğini ileri sürebilirsiniz. Haklısınız! Fakat bir de şunu düşünün: Biz yetkin ustalardık. Yöntemlerimiz farklıydı.

En Yetkin Usta, *«Şu halde biz de kuşanalım ve onu törenle karşılayalım.»* dedi.

Hep birlikte kalkıp, önlüklerimizi taktık.

Tören Görevlisi, üçgen prizma biçimindeki kürsüyü getirip salonun tam ortasına koydu. Kürsünün üstüne simgesel akik küptaşı, çevresine yapıcılıkta kullanılan çeşitli âletleri yerleştirdi. Sonra kürsünün üzerini kırmızı bir örtüyle kapattı.

Bu arada En Yetkin Usta görevine özgü eşarbını da takmıştı.

En Yetkin Usta'nın yönergesi üzerine Koruyucu kapıyı açıp yabancıyı içeriye aldı. Yabancı içeri girdi ve kapının az ilerisinde önceki gibi durdu.

En Yetkin Usta ona önce Yetkin Ustaların arasında alınma dileğinin kabul edildiğini bildirdi. Yabancının kılı bile kıpırdamadı.

En Yetkin Usta, ilerleyip ortadaki kürsünün başına geçmesini istedi.

Yabancı hızla sekiz adım attı. Az geride kalmıştı; yavaşça bir adım daha atıp kürsünün başına geldi.

En Yetkin Usta *«Yetkin ustalar birbirine sonsuza dek bağlıdır. Her zaman ve her yerde birbirlerine yardım eder, destek olurlar. Düşüncelerinde özgürlüğü ve bilimselliği öncelikli tutarlar. İlişkilerinde içtenlikli davranırlar. Eylemlerinde dürüstlüğü en yüce erdem olarak görürler. Her zaman onurlarını korumayı da görev sayarlar.»* deyip, kısa bir süre durduktan sonra *«Sen de bunları özgür buyrultunla kabul ederek bizimle bağlarını bu ilkelere uyarak kurmaya hazır mısın?»* diye sordu.

Yabancı *«Evet!»* deyince, En Yetkin Usta ondan ant içmesini istedi.

Bunun üzerine Son Kubbenin Ustası, En Yetkin Usta'nın söylemiş olduklarını bir bir yineledi. Sonra da sol elini göğsüne koyup sağ elini ileri uzatırken bunlara bir de *«İnsanlığın iyiliği ve evrimi için çalışacağıma ant içerim.»* sözünü ekledi.

En Yetkin Usta yabancının bundan böyle "Yetkin Usta" niteliğiyle donanmış olduğunu duyurunca, Tören Yönetmeni kürsünün yanına geldi. Son Kubbenin Ustası'nın o kırmızı önlüğünü çözdü; eşarbını çıkarıp aldı. Yeni Yetkin Usta boynundaki madalyonu da çıkarmaya kalkışınca, En Yetkin Usta *«Hayır, onu çıkarma. O senindir. Bir anı olarak kalsın. Hatta istediğin zaman takabilirsin.»* dedi.

En Yetkin Usta yeni Yetkin Ustaya, *«Bizim bir geleneğimiz var. Her yetkin usta kendi önlüğünü kendisi takar, bir de kendine bir ad seçer. Hepimiz onu kendi seçtiği adla tanırız. Sen de şimdi artık adını seçmelisin.»* diyerek ona yetkin ustalara özgü önlüğü verdi.

Yeni yetkin usta, önlüğünü beline bağladıktan sonra, *«Benim adım **Kenan** olsun.»* diyerek seçimini bildirdi.

En Yetkin Usta ona *«Çok güzel bir ad seçtin Kenan. Ancak bunu hangi anlamda düşündün?»* diye sorunca, Kenan *«Bunun anlamını bilenler hangisine çekmek isterse odur. Herkes kendi özgür düşüncesiyle kendi yorumunu yapar.»* diye yanıt verdi.

Tören sona ermiş, aramıza "Kenan" adını alan yeni bir yetkin usta katılmıştı. Fakat En Yetkin Usta henüz onu bırakmaya niyetli değildi. Anlaşılan bu mertebedeki bir ustanın edinmiş olması gereken deneyimi ona da tattıracaktı.

Kenan'a önündeki kürsünün örtüsünü açmasını söyledi. Kenan denileni yapıp da örtünün altında neler olduğunu görünce, ellerini iki yana doğru açarak yukarı kaldırarak şaşkınlığını belirtti. Fakat kendini çabuk toparladı; sağ elinin işaret ve orta parmağını dudaklarının üzerine koyarak susmak gerektiğini belirtti.

En Yetkin Usta *«Şimdi bir de önündeki akik küptaşı alıp altında ne olduğuna bakmalısın.»* deyince, Kenan durakladı.

En Yetkin Usta *«Evet, biliyorum. Bu insanın içini kavurarak yakar. Bunun için hepimiz ateşten korunmasını bilmeli ama ondan korkmamalıyız.»* dedi.

Kenan En Yetkin Usta'nın bu yüreklendirici sözüne karşın küptaşı zorla eline aldı. Çekindiği belliydi. Şöyle bir çevresine, hepimizin yüzüne baktı. *"Demek siz daha önce buna baktınız. Oysa bakmamalıydınız."* der gibiydi.

Buna karşın kendisine denileni yaptı. Taşı kaldırıp altına baktı.

Beklediğini göremeyince bir kez daha şaşırdı.

En Yetkin Usta onu uzun süre merakta bırakmadı. *«Elindeki taş bildiğinin aslı değil, sadece bir benzeridir.»* dedi, *«Zaten sen de bunun asıl taş olmadığını biliyordun ama aslı ile tıpatıp aynı nitelikleri taşıdığını sanıyordun. Yanılmış olsan bile, aslına bakacak denli yürekli olduğunu da gösterdin. Demek ki, aslının tıpatıp aynısı olsaydı yani altında beklediğin bulunsaydı bile bakacaktın. Şu halde aslına da bakabilirsin. Öyle değil mi?»*

Kenan, hiç duraksamadan *«Evet!... Bakardım ve görürdüm.»* dedi. Bir ana için durdu ve sözünü şöyle bitirdi: *«Çünkü zaten okunamaz.»*

İnsan dogmalarının altında ezilir. Bunların bazısı insana başkalarınca verilip baskıyla, zorla, kandırmayla ya da duygularından yararlanılıp etkilemeyle kabul ettirilmiştir. Bazısını ise insan doğrudan kendisi oluşturmuştur. İnsan, kendi oluşturduğu dogmaların bile altında ezilir. Çekinir. Korkar.

İnsanın bu çekingenliği, bu korkaklığı, geleceğiyle bağlantılı bir başka dogma, bir varsayım, bir kurgu ile bağlantılıdır. Eğer böyle bir dolaylı dogmanın, varsayım ya da kurgunun gerçek olmadığını kavrarsa, o zaman çekingenliğini giderir ve korkusunu atar.

İşte ancak o zaman önceki dogmalarını da sorgulamaya başlar. Kendisini onlardan kurtarabilme olanağını elde eder.

Bunu ona sağlayabilecek en sağlam etken, bilimsel nitelikli bilgidir.

İnsanın dogmalarını sorgulayabilmesi için önce bilimsel yöntemle düşünmeye alışması gerekir. Bu yöntemle edinilecek bilgi birikiminin dogmalarla çelişki gösterebileceği önceden bilinmeli, ilerlemek için bu bilinçle donanıp istekli, yürekli ve kararlı olunmalıdır.

En Yetkin Usta, *«Kenan kendinden beklenen gücü ve gerçekten de yetkin usta olduğunu gösterdi. Bu başarısını kutlamalıyız.»* dedi.

Ayağa kalktık. Hep birlikte En Yetkin Usta'ya uyarak onu üç, beş, yedi ve dokuz kez alkış tutarak kutladık.

En Yetkin Usta oturabileceğimizi söyledi.

Kenan da bir yere oturduktan sonra En Yetkin Usta ona *«Bundan böyle yapacağın, aslında hep birlikte yapacağımız birçok iş var. Her yetkin usta gibi sana da zamanı geldiğinde bilgi, beceri ve yeteneklerin uyarınca gereken yönerge verilecektir.»* dedi.

Gizli Bölme'ye Giriş

Gereğini yapmak üzere Gizli Bölme'ye girmek ile ilgili projemiz ne unutulmuş ne de bir yana itilip bırakılmıştı. Kenan da yetkin usta unvanını alarak aramıza katıldıktan sonra bu projeyi öğrendi. Hatta En Yetkin Usta, oraya ulaşmada karşılaşılabilecek zorlukların olabildiğince giderilmesi için gerekli önlemlerin alınması bakımından ona güvendiğini belirtti. Kenan da bu işin gerçekten zor olmakla birlikte abartılmaması gerektiğini, yetkin ustaların bunu başarabilecek gücü olduğunu söyledi.

Bir gün En Yetkin Usta'nın yönetiminde yola çıktık. Kenan kılavuzumuz oldu ve bize Gizli Bölme'ye erişebileceğimiz dehlize girebileceğimiz yeri gösterdi.

Dışarıdan bakıldığında, biraz kazıldığında orada bir dehliz ağzının ortaya çıkabileceğine dair hiçbir belirti yoktu.

Dehlize girdik. Biz içeri girdikten sonra dışarıda kalan yetkin ustalar, biz çıkana kadar girdiğimiz yeri yine önceki haline getirmiş olacak, sonra da çevrede belli etmeden nöbet tutacaktı.

Kenan şöyle bir öneride bulunmuştu: *«Gireceğimiz dehliz hayli derine iner. Çok uzundur. İlerledikçe nefes alabilmemiz güçleşecek. Oysa en sonuna gelindiğinde temiz hava kaynağı vardır. Uygun bulursanız önce ben yalnız başıma gideyim. Gizli Bölmeye yaklaşınca orada birbiri ardınca yer alan kapılar var; onları açayım. Böylece dehlizin içine biraz hava dolsun. Sonra geri dönüp sizi alayım. Dolayısıyla hem daha çok meşale yakabilelim hem de dehlizde daha rahat nefes alalım.»*

En Yetkin Usta bu öneriyi mantıklı buldu.

Kenan eline bir meşale ve birkaç takoz alıp dehlize daldı. Biz girişte bekledik.

Saatler geçti... Kenan'dan ses seda çıkmıyordu.

Endişelenmeye başladık. Acaba başına bir iş mi gelmişti?

Tam arkasından birisini daha gönderip göndermemeyi düşünürken, göründü. Çok yorulmuş olduğu belliydi. Perişan bir hali vardı.

Dediğine göre dehlizin içinde yer yer çöküntüler oluşmuş. Bunlardan birkaçını geçip aşmış ama bir noktaya gelip tıkanmış. Sürünerek bile geçilemiyormuş. Kazarak açmak gerekliymiş.

Kimisi bu durumda *"Mademki ulaşılamıyor, o zaman ortada hiçbir sorun yok demektir. Nasıl olsa hiç kimse ulaşamaz."* diye düşünüp bu projeden cayabilir. Nitekim kaygımız da oraya ulaşılması değil miydi?... Bizim değil de başkalarının ulaşması.

Fakat oraya ulaşmak bundan böyle kesinlikle olanaksız mıydı, yoksa biraz çaba göstererek böyle bir olanak sağlanabilir miydi? Bunu da düşünmek gerekirdi.

Tüm zorluğuna karşın böyle bir olasılık varsa, bunu başkaları da düşünüp denemeye girişebilirdi.

Başkalarının düşünüp deneyebileceği bir işi elbette biz de deneyebilirdik. Gizli Bölme ile bağlantılı güvenceyi ancak böylece sağlardık.

Kenan, çökmüş olan yerleri kazdığımızda toprağın çıkarılması ve tavanın da desteklenmesi gerekeceğini belirtti. Bu iş günlerce sürebilirdi. Üstelik tıkanmış olan bölümden sonrasının nasıl olduğunu da bilmiyordu. Orasını aştıktan sonra hiç açılamayacak olan daha büyük bir çöküntüyle karşılaşma olasılığı da vardı.

Bırakıp gidemezdik. Bir kez başlamıştık ve sonuna kadar gitmeye çalışmalı hatta gerekirse sonsuza kadar uğraşmayı sürdürmeliydik.

Önce gerekli malzemeyi sağlayıp, dehlizin ağzına taşıdık. Sonra gece gündüz demeyip, günlerce çalıştık. Zaten içeride geceyle gündüzün hiçbir farkı yoktu. İçimizden biri eline bir meşale ile kazma alıp tünele giriyor, birkaç saat ya da dayanabileceği kadar çalışıp yaptığı kazının artıklarını doldurduğu bir heybeyle dönüyordu. Sonra bir başkası...

Sırayla birer birer kazdık. Sonunda çöküntüyü temizleyip açmayı başardık.

Sonrasında şansımız yaver gitti. Başka büyük çöküntü yoktu.

Gene önce Kenan içeriye girip, daha önce söylemiş olduğu üzere dehlizi bizim topluca girişimiz için hazırladı. Bu hazırlığın ne olduğunu sonradan anladık. Oradaki demir kapıları açtıktan sonra, yine kapanmasın diye takozlarla sıkıştırmıştı.

Dehlize girildikten az sonra uzun süre yokuş aşağı, yerin altına doğru inmek gerekiyordu. Çok sonra bir düzlüğe varılıyordu. Orada dehlizin tavanı da ayakta durmaya elveriyordu.

Gizli bölmeye varmadan az önce birbiri ardınca sekiz kubbeli bölme vardı. Bunlardan her birine girebilmek için bir demir kapıyı açmak gerekiyordu. Zorlamak pek işe yaramazdı. Her kapıyı ayrı ayrı açmasını bilmek gerekliydi. Bu bilgiye de sadece Son Kubbe Ustası olanlar sahipti. Biz hazıra konmuştuk.

Dokuzuncu yani son kubbe, bir yerden temiz hava alıyordu. Dolayısıyla kapıların hepsi açılırsa, dehlizin içine de hava doluyordu.

Temizlediğimiz göçüğün bulunduğu yeri kütüklerle sıkıca destekledik. Bundan sonra En Yetkin Usta, Gizli Bölme'ye kimlerin gideceğini belirledi.

Dehlizin sonuna varmak hayli zaman aldı. Gizli Bölme'ye girmeden hemen önce ise, art arda Kenan'ın kapılarını açmış olduğu sekiz kubbe tavanlı dar bölmeden geçtik. Kenan, kapıların altına birer takoz yerleştirerek sıkıştırmışsa da dokunmamamızı tembih etti. Ne olur ne olmaz! Üstümüze kapanırsa bir daha açamayabilirmişiz.

Dokuzuncu kubbenin altındaki Gizli Bölmede üç sütun, bunların üzerinde hâlâ kullanılabilir durumda üçer kandilli şamdanlar vardı. Önce şamdanları yaktık. Gizli Bölme pırıl pırıl aydınlanmış oldu. En Yetkin Usta, Kenan'a *«Neden bunları önceden yakmadın ki?»* diye sorduğunda, Kenan, *«Hiçbir şeye dokunmadan önce sizi getirmenin daha doğru olacağını düşündüm.»* dedi.

Şimdi burada neler olduğunu çok daha iyi görebiliyorduk. Aslına bakılırsa doğru dürüst bir şey bulunduğu da söylenemezdi. Belki de ne bulunacağını önceden bildiğimiz için bize sıradan gelmişti.

Fakat hiç beklemediğimiz bir şey ile karşılaşmıştık: Yerde oraya buraya saçılmış üç kurukafa ile insan iskeleti artığı olduğu anlaşılan kemik parçaları vardı.

Kenan, *«Demek ki bizden önce buraya girenler olmuş. Fakat anlaşılan ayrıntıları iyi bilmiyorlarmış. Girmişler ama bir yanlışlık yapmış, çıkamamışlar.»* dedi.

En Yetkin Usta *«Sence bu ne kadar zaman önce olabilir?»* diye sorunca, Kenan, *«Bilemem ki!»* diyerek yanıtladı. *«Baksanıza, insanın öldükten sonra en uzun süre dayanıklı kalan kafatası bile dokununca parçalanıyor. Çok zaman geçmiş olsa gerek... Kim bilir, belki yüzyıllar.»*

En Yetkin Usta'nın gözleri fal taşı gibi açıldı. *«Yani sen daha önce buraya hiç gelmemiş olduğunu mu söylüyorsun?»* diye sorma gereğini duydu.

Kenan sanki pek olağan bir yanıt veriyormuşçasına, *«Evet, sizinle birlikte yetkin usta olarak ilk kez geliyorum.»* demez mi!

En Yetkin Usta, *«Peki ama bunu daha önce neden hiç söylemedin?»* diye sorunca da soğukkanlılığını hiç yitirmeden *«Sormadınız ki!»* dedi, *«Sadece nasıl girileceğini biliyordum, o kadar.»*. Ancak bizi endişeye düşürmemek için olsa gerek, *«Merak etmeyin. Biz gömülü kalmayız. Sanırım onlar Son Kubbe Ustası değildi ve burada kurulu düzeneği noksan biliyordu. Bunun için ya sıkışıp kaldılar ya da başlarına hiç beklemedikleri bir felâket geldi. Biz ise her şeyi düşündük ve gerekli her önlemi aldık.»* diyerek hepimizin yüreğine su serpti.

Şunu da eklemekten geri kalmadı: *«İnsan her zaman kendisine güvenmeli. Buna karşın bir eksikliği olabileceğinden de hep kuşku duymalı. Yanılgı ve noksanları olup olmadığını sorgulamalı. Kapıların hepsini takozla sıkıştırdık. Buna karşın, yerinden kaymayacaklarını bilemeyiz. Biri kayacak olursa kapı kendiliğinden kapanır ve içerde kısılıp kalırız. Çünkü bu kapılar sadece dışarıdan açılır. Gerçi gerekirse bir kapıyı içerden sökebilecek âletlerimiz de var ama bu riski almayalım. İçimizden biri sürekli olarak kapıların arasında gidip gelerek nöbet tutsun. Eğer takozlardan herhangi biri yerinden oynayacak olursa hemen yakalayıp yeniden sıkıştırsın.»*

İyi düşünmüştü. Nitekim En Yetkin Usta da öyle yapılmasını uygun buldu. İçimizden biri kapıları sürekli gözetim altında tutmak üzere nöbete geçti.

En Yetkin Usta üçgen prizma biçimindeki temelin üstündeki akik küptaşı gösterdi. Onun yanında bir mermer levha vardı. Her nedense önce o dikkati çekti. İçimizden biri onu eline alıp kaldırdı. Bir yüzünde **"Adonai"** yazılı olduğunu görünce *«Şükürler olsun, onu bulduk.»* deyiverdi.

En Yetkin Usta *«Hayır, o hiçbir işe yaramaz. Uyduruk bir levha. Onu bir yana bırak. Biliyorsunuz ki asıl sır akik küptaşın altındadır.»* dedi.

Onu önce kimin kaldırıp altında ne olduğuna bakmak istediğini sordu.

Kenan atılıp, *«Ben!»* diyerek, yetkin ustalığa yükselmiş olmanın kendisine yaraşır oluşunu bir kez daha açıkça gösterdi. Hatta En Yetkin Usta'nın izin vermesini bile beklemedi. Küptaşı kucaklayarak kaldırdıktan sonra baş aşağı çevirip aynı yere bıraktı.

Çevresini sardık. İşte birçok insanın ölesiye korktuğu, dile getirmekten bile ödü koptuğu "nitelendirilemez sözcük" orada, altından yapılmış üçgen biçimindeki bir plâka üzerinde, gözümüzün önünde, apaçık duruyordu; İbranî alfabesiyle yazılmış dört harfli bir sözcük.

Kenan yazıya bakıp yüksek sesle okudu: *«Yahveh»*.

En Yetkin Usta, *«Herkes okusun. İnsanların yüzyıllarca bağlanıp kaldığı bir dogmanın boyunduruğu kırılsın.»* deyince, her birimiz sırayla o sözcüğe bakıp okuduk.

En Yetkin Usta, *«Olmadı!»* diyerek bir beğenmezlik gösterdi. *«Hepiniz Kenan'ın okuyuşundan etkilendiniz ve tek okunuş tarzının öyle olduğunu sandınız. Oysa bunu her biriniz ayrı ayrı, birbirinizi duymadan, bağımsız olarak ya da ilk kez okusaydı, başka bir şey söyleyebilirdi.»* dedi, *«Bir kez daha denemek istemez misiniz?»*

Denedik… Bu kez "herkes farklı okudu" diyemesem de birkaç ayrı okuma biçimi çıktı.

Bunun üzerine En Yetkin Usta, *«O kadar çok olasılık var ki bunları belki de sonsuz olarak nitelendirebiliriz. İyisi mi, bu sözcüğü yok edelim.»* diyerek, ne yapmamız gerektiğini ortaya koydu.

Zaten buraya bu amaçla, dogmaların temelini ortadan kaldırmak üzere gelmemiş miydik? Buna kararlıydık. Ancak bunu nasıl yapacağımızı önceden görüşüp belirlememiştik.

En Yetkin Usta eline bir keski ve bir çekiç aldı. Akik küptaşın başına geçti. Küptaşın üzerine gömülü deltada yazılı dört harfli sözcüğü kazıyıp yok edecekti.

Tam işe başlamış ve harflerden birini silip atmıştı ki, içimizden biri yanına giderek onu durdurdu.

En Yetkin Usta başını kaldırıp baktı. Yoksa böyle olması, böyle yapılması gerektiğini benimsemeyen biri mi vardı?

Hayır!... O bir şey söylemedi ama gözüyle ve duruşuyla En Yetkin Usta'dan çekiç ve keskiyi almak istediğini belli etti. Alınca, ikinci harfi de o sildi. Sonra çekiç ile keskiyi bir diğerimize uzattı.

Sırayla kalanlarımız da taş yontma işinde kullanılan bu âletleri kullanıp, "nitelendirilemez" olarak anılan bu sözcüğün yok edilmesi eylemini paylaştık.

En Yetkin Usta, *«Sanırım buradaki en önemli görevimizi yerine getirdik ama bu kadarla kalmamalı, her şeyi parçalamalıyız.»* dedi.

Mermer levhayı kolayca paramparça ettikse de akik küptaşı kıramadık; yanımızdaki âletler buna elvermiyordu. Taşıyıp götürmeye, o işi dışarıda yapmaya karar verdik.

Üçgen prizma biçimindeki temeli parçalayıp, yan yüzlerindeki harf, rakam ve diğer simgeleri okunamaz, anlaşılamaz hale getirmek daha kolay oldu.

Tam sütunlara saldırıyorduk ki, Kenan *«Öteki kapıyı da açacak mıyız?»* diye sordu, *«Açacaksak, şamdanların şimdilik sütunların üzerinde, yüksekte durmasına bir süre daha ihtiyaç duyabiliriz. İstersek sütunları sonra da kırabiliriz.»*

Birbirimize baktık... Kenan'ın ne demek istediğini anlamamıştık.

Hepimiz birden En Yetkin Usta'ya döndük. O da anlamamıştı.

Kenan buradan daha öteye uzanan bir diğer geçit daha bulunması gerektiğini söyleyince, Yetkin Usta olmakla her şeyi bilemediğimizi bir kez daha kavradık.

En Yetkin Usta, *«Sözünü ettiğin geçit nerede?»* diye sordu.

Kenan *«İşin doğrusu yerini bilmiyorum ama bulunduğunu biliyorum. İlgileneceksek arayıp bulmamız gerekecek.»* dedi.

En Yetkin Usta, *«Peki diyelim ki arayıp bulduk. Açabilecek miyiz?»* diye sorunca, Kenan *«Neden olmasın!»* dedi. *«Deneriz ama bildiğim kadarıyla bunun için önceden hazırlanmamız, ona göre önlem almamız gerekir. Yoksa biz de bu üç kurukafanın sahipleri gibi oluruz.»*

En Yetkin Usta endişelenmiş gibiydi. *«Bu sözünü ettiğin olası kapı sakın sonsuzluğa uzandığı söylenen geçidin girişi olmasın?»* diye sorduğunda, Kenan *«Evet! Korkarım öyle.»* diyerek doğruladı.

En Yetkin Usta, *«Bu iş çok tehlikeli olabilir. Ne diyorsunuz? "Bu kadarı yeter. Görevimizi yerine getirdik." diyerek bu aşamada kalalım mı, yoksa daha ileri gitmeyi göze alalım mı?»* deyişi aslında bu boşuna bir soruydu. Bunu kendisi de biliyordu. Çok iyi biliyordu ki, hepimiz buraya kadar gelmişken gidebileceğimiz kadar gitmekten yana olacaktık. Eğer sözü edilen geçit sonsuzluğa ya da bilinmezliğe açılıyorsa, kuşkusuz oraya kadar uzanamazdık. Fakat ne kadar ilerleyebiliyorsak o kadar gitmeliydik.

Kararımız böyle olunca, Kenan duvarları oluşturan taşları teker teker inceleyip diğerlerinden biraz farklı bir taş aramamız gerektiğini söyledi.

Bulmak zor olmadı. Girdiğimiz kapının karşı duvarında en alt köşedeki taşın farklı olduğu hemen göze çarpıyordu. Üstelik üzerine bir işaret bile konmuştu. Kenan, *«Tamam! Şimdi orasını açmaya çalışacağız. Ancak buna girişmeden önce kapıları kapatmak zorundayız.»* diyerek, gerekçesini anlattı.

Bu deneyimi daha önce yaşamış olmadığı için, ne yapılması gerektiğini o da tam olarak değil sadece Son Kubbenin Ustası niteliğiyle kulaktan dolma biliyordu ama biraz düşününce olayın ne olduğu ve neden böyle olduğu anlaşılıyordu.

Kenan'ın dediğine göre, o kapı açılınca burada âdeta bir fırtına kopacaktı. Buna karşı durabilmek için de diğer kapılar kapalı olmalıydı.

Eğer burası bir bakıma **"düşüncenin merkezi"** sayılırsa, şimdi biz bilinen nesnel evren ile sonsuzluk ya da bilinmezlik arasında bir yerdeydik. Evren sonsuz olabilirdi ama bilimsel nitelikli bilgi birikimi, şimdilik bunun gerçekten öyle olup olmadığını kanıtlamaya yetmiyordu. Evrenin bildiğimiz somut ve nesnel gerçekliği ile **"sonsuzluk"** ya da **"bilinmezlik"** kavramı arasındaki düşüncemiz âdeta bir köprü gibi olsa da böyle bir soruyu akıl yolu ile düşünerek yanıtlamak da doğru olmazdı; salt düşünce ürünü olan bir yanıta güvenilemezdi.

Aynı anda her iki yöne birden gidemezdik. Ya biri ya öteki olmalıydı. Elbette her ikisine de yönelebilirdik ama aynı anda değil. Bir diğer deyişle, hiç olmazsa geçici olarak bir kavramı düşünülerimizden uzaklaştırmalıydık. Bunun buradaki duruma somut olarak yansıması ise, Gizli Bölme'nin kapılarından sadece birinin açık olmasının gerekmesiydi. Her ikisinin birden açık olması, düşüncenin sapıtması anlamına geliyordu. Kenan'ın sözünü ettiği tehlike işte buydu. Bunun somut ve nesnele indirgenmesi, açıkça "ölüm" demekti.

Kuşkusuz aramızda ölümden korkan kimse yoktu. Olsaydı, buraya kadar da gelmezdi. Fakat hepimizin yaşamda yapacağı işler, görevler vardı. Bunlar henüz sona ermemişti. Bu nedenle burada boşuna ölüp gitmenin, başlanmış işleri sonuçlandırmadan bırakmanın akla ve mantığa sığar yanı yoktu. Öleceksek ölürdük ama sonucunu alacağız diye tüm önlemleri elden bırakmak da boş kahramanlıktan hatta enayilikten başka bir şey olmazdı.

Kenan, sadece Gizli Bölmenin kapısını değil, nasıl bir durumla karşılaşacağımızı tam olarak bilmediğimiz için dokuz kapının, en azından birkaçının birden kapatılmasını önerdi. Bir iki kişi dışarıda kalmalı, buradaki işimizi bitirip de geçidin ağzını kapatarak onlara haber iletince, dışarı çıkabilmemiz için bize kapıları yeniden açmalıydılar.

Kapılardan sadece birini kapatsak dışarıda kalacak olan yetkin ustaya işimizin sona erdiğini içeriden kapıya vurarak da bildirebilirdik. Fakat daha fazlasını kapatırsak sesimizi duyuramazdık. Bunun için de önceden belirleyeceğimiz belli bir zaman geçtikten sonra kapıları açmaları gerekecekti.

En Yetkin Usta Kenan'a, *«O zaman sanırım öncelikle senin dışarıda kalman, taş kapıyı bizim açmaya çalışmamız daha doğru olacak.»* dedi, *«Nasıl olsa sen de onun nasıl açılacağını bilmiyorsun. Kim olsa deneyecek. Bu kapıları sen hepimizden daha kolay açarsın. İçimizden birilerini deneyerek yetiştirmekle zaman yitirmeyelim.»*

Kenan razı oldu. Gerçi kapıların nasıl açıldığını bize de öğretebilirdi fakat bizim kısa süre içinde öğrendiğimizi yapmayı beceremeyişimiz gibi bir risk de vardı. Bu riski göze almanın gereği yoktu.

Hepimiz bir işin nasıl yapılacağını bilmek ile o işi eylemde yapmanın birbirinden farklı şeyler olduğunun bilincindeydik. Her ne kadar Kenan da bu kapıları sadece kuramsal bilgisine dayanarak ilk kez açmışsa da bu durum bireysel düzeyde kuramsal bilgisinin uygulamaya yansımış olduğunu gösterirdi. Bir başkasında durum aynı olmayabilirdi.

Gizli Bölme'nin ötesine uzanmaya çalıştığımızda, bu işin ne kadar süreceğini bilmiyorduk. Dolayısıyla Kenan dışarıda bizi ne kadar bekledikten sonra kapıları açmaya girişeceğini bilemezdi. Erken açmaya başlayacak olursa başımıza dert alabilirdik. Bu bakımdan da önlemli olmalıydık.

En Yetkin Usta şöyle bir öneride bulundu: *«Hepimiz çok yorulduk. Burada ne kadar kalacağımız ise belli değil. Şimdi gelin hep birlikte dışarıya çıkalım ve dinlenelim. Sonra yine gelelim. Hatta ikinci kez gelirken gereksinmemiz olacak diğer malzemeyi de getirelim.»*

Bu öneriye hiç kimsenin bir diyeceği olamazdı. Meşaleleri yaktık. Yağı pek az kalmış olan kandilleri söndürdük. Kapıların her birinin iyice sıkıştırılmış olup olmadığını bir kez daha gözden geçirdik. Öyle bırakarak dışarıya çıktık.

Bizi dışarıda bekleyen diğer yetkin ustalara gördüklerimizi anlattık. Sonra yatıp, tam bir gün boyunca dinlendik.

Ötesine Uzanış

Gizli Bölme'ye ikinci kez gireceğimiz zaman, En Yetkin Usta daha önce girmiş olan kimilerinin bu kez dışarıda kalmasını, onların yerine diğerlerinin gelmesini uygun buldu.

İşimizin ne kadar süreceğini bilmediğimiz için, yanımıza yiyecek ve su da aldık. Bir de Kenan'ın önerisiyle hava sızdırmazlığı sağlamak için kapıların altına tıkıştırmak üzere malzeme.

En Yetkin Usta, Kenan'a tam iki gün beklemelerini ve sonra gelmelerini tembih etti. Kenan, belki gereksinme doğar diye hepimize demir kapılardan her birinin nasıl açılacağını anlattı. Bunu asıl dışarıda kalacak olanlar bilmeliydi ama hepimiz öğrendik.

Gizli Bölme'ye daha önce girmiş olanlar önde, ilk kez gelenler arkada olmak üzere dehlize daldık. Kapıların bırakmış olduğumuz gibi durduğunu gördük.

En dışarıdan içeriye doğru yere boydan boya bir ip serdik; bunu içeriden çekince, dışarıdakiler kapıların açılması gerektiğini anlayacaktı.

Sırayla her bir kapıyı takozdan kurtarıp kapattık. Kendi üzerimize kapattığımız her kapının altını iyice doldurduk. Gizli Bölme'ye girip son kapıyı da kapattığımızda, kendimizi buraya canlı canlı gömmüş durumdaydık. Gerçi en geç iki gün sonra kurtarılacaktık ama bu işi daha önce hiç denememiş olduğumuz için, başarıp başaramayacağımızı bilemezdik.

Hava ağırlaşmaya başlamıştı. Meşaleleri söndürüp kandilleri yaktık.

O sırada En Yetkin Usta, *«Şimdi olanı gördünüz mü? Çok yanlış bir iş yaptık.»* dedi.

Bakıştık... Her şey planlamış olduğumuz gibi gidiyordu. Yanlış olan neydi?

«Küptaşın üzerindeki dört harfli sözcüğü silmeyi sonraya bırakacaktık. Tüm yetkin ustalar onu okuma fırsatını elde edemedi.» deyince, söz ettiği yanlışı anlayarak gülüştük... Özgün yazıyı görememiş oldukları doğruydu; onların da buna hakkı vardı ama biz onu yine yazar onlara da okuturduk.

Nitekim öyle yaptık. Hemen, tazesi tazesine... Akik küptaş ortada duruyordu. Artık ne onun ne de altın plâkanın üzerine bir şey yazılabilirdi ama kırık mermer levha parçalarından biri kullanılabilirdi.

İçimizden biri bir odun parçasının yanmış ucuyla harfleri sağdan sola doğru yazdı. En Yetkin Usta bakıp, *«Olabileceği kadar oldu. Hadi okuyun.»* dedi.

Diğer yetkin ustalar da dört harfli sözcüğü sırayla okudu.

Fakat hayret!... Bu kez "Yahveh" diye okuyan çıkmadı. Her biri başka bir şey söyledi. Böylece En Yetkin Usta'nın daha önce bu konuda söylediği bir kez daha doğrulanmış oldu.

Şimdi sıra "kapı" olduğunu öngördüğümüz taşı yerinden oynatmaya gelmişti. Bunun için ne yaptıysak ne kadar uğraştıysak başaramadık. Ne manivelâlarımız bir işe yarıyordu ne de itip kakmalarımız. Demir kapıları açarken simgelerden belli birinin elle yoklanışı gibi o taşın üzerindeki belli belirsiz simgenin eğrilerini izlemek de hiçbir sonuç vermiyordu. Taş blok hiç oralı değildi; bana mısın demiyordu. Belki de burasının bir kapı olduğu konusundaki bilgi yanılgılıydı. Belki de orada kapı falan yoktu.

En Yetkin Usta bu taşı çok daha dikkatli bir şekilde yakından incelemek istedi. Kandillerden birini eline alıp taş bloğun derzlerini aydınlatmaya çalıştı. Baktı, baktı... *«Bununla rahat olmuyor; bir meşale yakalım.»* dedi. Yakılan meşaleyi taşa iyice yaklaştırıp aşağıdan yukarıya doğru inceledi. Bunu yaparken meşaleyi duvara o kadar çok yaklaştırdı ki, taşın üstü islendi ve figür bile görünmez oldu.

Bir ara taşın üstündeki isi mi silmek istedi, yorulmuş ya da uzun süre eğilerek durduğu için başı döndüğünden düşmemek için mi yaslanmıştı bilinmez; alt köşedeki o taş blok, düşey olarak iç yandaki derzden ayrılıp olduğu yerde öteki duvara doğru dönüverdi. En Yetkin Usta da dengesini koruyamayıp dönen taşın arkasına doğru düştü ve taş bloğun açılan üst köşesine kafasını vurdu. Bu olayı sadece o sırada o yana doğru bakanlar, bir an için gördü.

Açılan oyuktan içeriye doğru birdenbire sert bir hava akımı doluştu. Kenan'ın sözünü ettiği fırtına… Kandiller söndü; sütunlardan biri devrildi. O sırada ayakta duranlar da dengelerini koruyamayıp sağa sola savruldu.

Ancak bu sert esinti pek uzun sürmedi. Gerçi tümüyle kesilmedi ama duruldu.

En Yetkin Usta'nın elindeki meşale açılan taş bloğun arkasına doğru yere düşmüş, her nasılsa tümüyle sönmemişti ama kendisi ölü gibiydi.

Geçidi unutup önce onun başına üşüştük. Bayılmıştı. Alnı kanıyordu.

Önce kandilleri yaktık. Biraz su içirip boynunu ovaladık. Az sonra kendisine geldi. Birimizin giysisinden bir parça yırtıp başını sardık.

Gizli Bölme'nin demir giriş kapısından sürekli olarak ıslık gibi bir ses çıkıyordu. Anlaşılan geçitten sürekli olarak gelen hava kapının üzerinde basınç yapıyor, tıkayamadığımız yanlarından dışarı sızıyordu. İyi ki bunun arkasında kapalı durumda sekiz kapı daha vardı. Belki tek bir kapı bu basınca dayanamayıp parçalanırdı. İşte o zaman burada duramazdık. Hepsini sıkıca kapatmakla iyi etmiştik.

Açılan geçide iki büklüm eğilerek girilebiliyordu ama bir kez içeriye girdikten sonra ilerleme olanağının bulunup bulunmadığı kuşkuluydu. İlerisini görebilmek için ışık gerekliydi. Kandil ya da meşaleyle girilince hemen sönüyordu. Böyle bir durumla karşılaşacağımızı önceden biliyorduk ama yanımızda rüzgâra dayanıklı bir fener taşıyıp getirmeyi düşünememiştik.

İçimizden biri geçidin içine girip el yordamıyla dizlerinin üzerinde ilerlemeye çalıştı. Çok geçmeden *«Burada bir şey var.»* diye seslendiğini duyduk. Sonra gerisin geriye çıktı. Oyuğun ilerisinde sandık gibi bir şey bulunduğunu söyledi. *«Galiba oraya bu yandan itilerek sokulmuş. Başka türlü olamaz»* dedi.

En Yetkin Usta, *«Oraya bu yandan itilerek sokulmuşsa, biz de çekip çıkarırız.»* dedi.

Yanımızda getirmiş olduğumuz halatlardan biriyle bir kement yaptık. Yine içeri giren bir yetkin usta, az sonra dönerek bunun yetmediğini, daha büyük olması gerektiğini söyleyince, yenisini hazırladık. Yine girdi. Biraz sonra geçitten ufak çaplı bir gümbürtü duyuldu. Sanki bir şey yere yuvarlanmış gibiydi ama ne olduğu belli değildi.

Yetkin Usta geri geri dışarıya çıktığında *«Galiba sandığın, üstünde bir şeyler vardı. Onlar öteki yana yuvarlandı. Fakat ben kemendi sandığın arkasına aşırtmayı başardım ve bağladım. Şimdi çekip çıkarabiliriz.»* dedi.

Hep birlikte asılıp çektik. Gücümüz yetmedi. Gelmiyordu.

En Yetkin Usta bir kement daha hazırlamamızı istedi. Sonra içeriye girecek olan yetkin ustaya, *«Bunları öyle bağlamaya çalış ki, kementlerin öteki yanı aşağıda olsun, bu yanı yukarıda kalsın. İyice sıkıştır. Kaymasın.»* diye yönerge verdi.

O içeriye girip kör gözle bu işlemi yapmaya çalışırken, biz de tek bir kandil ile yetinerek sütunlardan ikisini taşıyıp geçidin ağzına getirdik. Halatı bunların arkasından dolayarak bir tür ilkel yatay makara sistemi oluşturduk. Böyle yapınca, sandığı yerinden oynatabildik. Yavaş yavaş içeriye doğru çektik.

Sert bir ağaçtan, yüzyıllarca önce yapılmış olduğu belli irice bir sandıktı. Boyuna göre çok ağırdı çünkü yer yer altın kaplıydı. Kapağı da yoktu. Neresinden açılacağı anlaşılmıyordu. Ancak bu önemli değildi.

Açamayınca, kırarak parçaladık.

İçinden hepsi hepsi kocaman iki taş levha çıktı. Her ikisinin de üzerinde birbirinden farklı olmak üzere daha önce hiç görmemiş olduğumuz birtakım şekiller, daha doğrusu bilmediğimiz harflerle kakma yöntemiyle oluşturulmuş yazılar vardı.

Buradaki her şeyi yok edecektik ya; içimizden biri eline çekici alıp taş levhalardan birini kırmaya girişti. En Yetkin Usta onu durdurdu. *«Hayır, şimdilik onları kırmayalım.»* dedi, *«Burada ne yazılı olduğunu bilmiyoruz. Belki de bilimsel nitelikli bir bilgidir. Görevimiz gereği bu çok işimize yarayabilir. Bunları da taşıyıp götürelim. Ne yapacağımızı daha sonra düşünürüz.»*

Sandığı çıkarmış olduğumuza göre, artık geçitte ilerleyebilirdik.

Aynı yetkin usta yine geçide daldı. Az sonra döndü. *«Orada birtakım madenî nesneler var. Fakat çok ağır. Taşımak olanaksız. Kaldıramadım bile. Ancak bağlarsak çekip çıkarabiliriz.»* dedi.

Eline bir halat alarak yine geçide girdi. Bağladığı nesneyi dışarıya çektiğimizde bunun som altında yapılma bir heykelcik olduğunu gördük; kanatlı bir hayvan gibi bir şey. Bu arada, iki uzun ağaç direk çıktı.

En Yetkin Usta bunları görünce, *«Şimdi anlaşıldı.»* dedi, *«Bence bu sandık İsrailoğullarının **Ahit Sandığı**'ndan başka bir şey olamaz. İşte bunlar da taşımak için kullanılan kolları ama buraya getirmeden sökmüşler.»*

En Yetkin Usta, *«Altın heykel ise üzerine yerleştirilen ve **"Kerubi"** dedikleri nesne. Ancak bildiğim kadarıyla bunların en az iki tane olması gerek. Bir bakalım, başka var mı?»* deyince; aynı yetkin usta, halatı alıp bir kez daha oyuğa girdi. İçeriden *«Evet, bir tane daha var.»* diye seslendiğini duyduk. Sonra onu da dışarıya çektik.

En Yetkin Usta *«Tamam, şimdi hiç kuşku kalmadı.»* dedi.

Öyle dedi ama sanki bir başka şey düşünüyor gibiydi. *«Eğer bu gerçekten sözünü ettiğim Ahit Sandığı ise, bildiğim kadarıyla içinde birtakım başka şeyler de olması gerekirdi. Belki buraya getirmeden önce ötekileri çıkarmış sonra sandığı açılamayacak tarzda kapatmışlar. Belki de bu oyukta başka şeyler de var.»*

Son bir kez daha içeri giren yetkin ustanın getirdiği haber, ötesinin umutsuz olduğunu gösterdi. Dediğine göre, geçidin zemini oraya kadar düz gibi ama daha sonra aşağıya doğru eğimliymiş. Daha ileri giderse bir daha dönemeyeceğinden korkmuş.

Bu işin buraya kadar olduğu anlaşılmıştı.

Hepimiz çok yorulmuştuk. Bu işleri yaparken ne kadar zaman geçmiş olduğunu bilmiyorduk. Taş kapıyı itip kapattıktan sonra, artık burada işimiz bittiğine göre kapıların açılması için yere bırakmış olduğumuz ipi çektik. Sonra yere yığılıp kaldık.

Bunda sonra yapabileceğimiz tek iş dışarıdakilerin gelmesini beklemekti.

Yemeğimizi yedik. Yatıp uyuduk.

Gizli Bölmeden Çıkış

Aradan hayli zaman geçti. Hiçbir şey yapmadan beklediğimiz, bu arada bir de uyumuş olduğumuz için orada ne kadar kalmış olduğumuzu bilmiyorduk. Bundan böyle geçen süre bize çok uzun geliyordu. İster istemez Kenan'ı merak etmeye başlamıştık.

Derken dışarıda bir gürültü oldu. Sonra birisi gizli bölmenin kapısını tıklattı.

Toparlandık. İçerden kapıya vurarak yanıtladık.

Az sonra kapı dışarıdan itildi ama sıkışmıştı. Altına tıkıştırmış olduğumuz malzemeyi parçalamamız gerekti.

Gelen Kenan değil, bir başka yetkin ustaydı. Kenan da arkasından göründü. *«Az kalsın sizi burada gömülü bırakacaktık. Ne iş etmişsiniz öyle!»* diye âdeta sitemli bir söz etti.

Meğer her bir kapının altını öylesine doldurup sıkıştırmışız ki, Kenan ilk iki kapıyı zorlayıp açmış ama üçüncüsünde takılıp kalmış. Dışarıya çıkıp destek alması gerekmiş. Kapılara ikisi birden yüklenmiş; bir yandan da manivela kullandıkları halde bazısını zor açmışlar.

Her şeyi inceden inceye plânlamıştık ama böyle bir olasılık aklımıza gelmemişti.

Akik küptaş ile altın heykelleri ve iki taş levhayı taşıyabilmek için, kırdığımız sandığın parçalarını bağlayarak iki kızak yaptık.

Her şeyi önce ilk kapının dışına çıkarıp hazırladık. Sonra, meşaleleri yaktık. Gizli Bölme'de her ne kalmışsa hepsini kırıp döktük.

Dehliz havadar kalsın diye kapıları kapatmayı sonraya bırakarak götüreceğimiz her şeyi çekerek dışarıya çıkardık.

En sona Kenan kaldı. Kapıların altındaki takozları söküp toplayarak o da çıktı.

Akik küptaşın üzerine gömülü altın plâkaları uzun uğraşılar sonucunda sökmeyi başardık. Fakat her ne yaptıysak taşı parçalamayı beceremedik.

En Yetkin Usta, *«Bu yetkinlik alâmeti böyle kalacak. Çare yok»* dedi, *«Şu işe bakın! Biz yetkin ustalarız. Yetkinleşme yolunda çok yol almış sayılırız. Anlaşılan insan kendi simgesini yok edemiyor. Kim bilir, belki sıradan bir usta kırıp parçalayabilirdi. Dolayısıyla biz öyle yetkin usta olmakla öğünüp de kendimizi çok büyük görmeyelim. Anlaşılan, daha öğreneceğimiz çok şey var.»*

Sandığın kaplamaları dahil altından yapılmış tüm öğeleri ateş üzerinde eritip, gelişigüzel parçalar halinde yeniden döktük. En Yetkin Usta, bunların hepsini bir arada tutmayı sakıncalı görüp, hepimize dağıttı. Bu bir paylaştırma değildi. *«Şunu unutmayın: Bunlar ne sizindir ne de hepimizin ortak malı. Her birimiz bunları bilimin gelişmesi ve gerçeğin utkusu için, insanlığın yararına kullanacağız.»* dedi.

Akik küptaş ile diğer iki taş levhayı heybelere yerleştirip ayrı ayrı develere yükledik. Bir daha dönmemek üzere oradan uzaklaştık.

Bilge

Bir su başında durduğumuzda, epeydir konakladıkları anlaşılanların yanı sıra bir de tüccar kervanı gördük.

Kervanın kılavuzu Hintliydi. Birçok dil biliyordu. Kolay anlaştık. Zaten bu uzun yol kılavuzları, az çok hemen her dili konuşur.

Biraz söyleştik. Tibet'ten geliyorlarmış. Mısır'ı geçip Afrika'nın kuzey kıyısını izleyerek ta öte yana, batı ucuna kadar gideceklermiş.

Hintli kılavuz ilginç bir adamdı. Dış görünüşü derbederdi ama konuşmasına bakılırsa hayli bilgili bir kişi izlenimini veriyordu. Kervana kılavuzluk etmekte oluşu bize biraz garip geldi. Gerçi ne saçı ne kaşı olduğu için yaşını anlamak zordu ama yüz hatları ve ellerinin üstü buruş buruş olduğuna göre hayli yaşlı olsa gerekti. Buna karşın çok canlıydı; oradan oraya koşturup duruyordu.

Bir ara bizim develer birbirleriyle sürtüştü. Tepişirlerken birinin üzerinde yüklü olan taş levhalardan biri heybeden sıyrılıp "güm" diye bir ses çıkararak yere düştü. Hem de yazılı yanı üstte kalacak biçimde.

Hintli kılavuz herhalde gümbürtünün nedenini merak etmişti ki, o yana doğru seğirtti. Biz ona engel olma fırsatını bulamadan yere düşen taşı gördü. Görür görmez de, *«Bu bizim eski yazı!... Burada ne arıyor?»* dedi.

Başına üşüştük. Başka kimse buraya yanaşıp görmesin diye çevresini sardık.

En Yetkin Usta Hintli kılavuza, *«Bu nereden de sizin yazı oluyormuş?»* diye saldırıya geçti, *«Oku bakalım. Biz de doğru söylediğini anlayalım.»*

Hintli kılavuz *«Bu taş sizin mi?»* diye sorunca, En Yetkin Usta ona *«Kimin olduğu senin nene gerek! Oku bakalım, ne yazıyor.»* dedi.

Hintli mırın kırın etti. *«Bu çok eskiden kalma bir yazı. Sanskritçe. Bunu öyle sıradan herkes okuyamaz.»* dedi.

Anlaşılan para istiyordu.

En Yetkin Usta bir altın parçası çıkarıp gösterdi. Hintli kılavuz, *«Onu kaldır. Görmemiş olayım.»* diye sertçe çıkıştı, *«Bakın, size yardım edebileceksem ederim. Bunun karşılığını beklemem. Zaten karşılığı olsa siz veremezsiniz.»*

Kılavuzun bu beklenmedik tepkisi üzerine En Yetkin Usta özür dileyerek yumuşamak zorunda kaldı.

Hintli kılavuz taşın üzerinde ne yazılı olduğunu baştan sona okudu okumasına ama ne dediğini biz anlamadık. Dilimize çevirmesi gerekti.

En üstteki satırı gösterip, *«Burada "Öldürmeyeceksin." yazılı.»* dedi. *«İkinci satırdaki yazı aşağı yukarı "Karını aldatmayacaksın." anlamına geliyor. Sonrakinde "Hırsızlık etmeyeceksin." yazıyor. Bir sonraki satır ise "Yalancı tanıklık yapmayacaksın." diyor»*

Durakladı. Bir taşa bir bize bakıyor, düşünüyordu.

En Yetkin Usta *«Hepsi bu kadar mı?»* diye sorunca, *«Hayır, bitmedi. Aklıma başka bir şey takıldı.»* dedi.

En Yetkin Usta *«Nedir?»* diye sorunca, söyleyip söylememekte hayli duraksadı. Sıkıntıdan ya da heyecandan olsa gerek, terlemeye başladı. Elinin tersiyle alnını sildi. *«Bunu...»* deyip yine durakladı. Sonra tüm gücünü toplamış gibi, bir solukta *«Bunu nerede buldunuz?»* diye sordu.

En Yetkin Usta, *"sen orasına karışma"* ya da *"bir yerde bulduk işte"* gibi bir lâf edebilirdi. Etmedi.

«Olması gereken yerde.» dedi.

O sırada öteden Hintli kılavuza seslendiler. Anlaşılan kervan yola çıkıyordu. Bağırarak bizim anlamadığımız bir şey söyledi; *"siz yürüyün, ben yetişirim"* gibi... Nitekim tüccar kervanı ağır ağır güneye doğru yola düzüldü.

Hintli bir süre durup düşündü ve hepimize birden, *«Siz yetkin ustalar mısınız?»* diye sordu.

O anda bir deprem olsaydı ancak bu kadar sarsılabilirdik. Bu adam, bir garip Hintli, bir kervan kılavuzu bunu nasıl anlamış olabilirdi?

En Yetkin Usta bu soruyu acaba nasıl yanıtlayacaktı?

İstifini bozmadı.

«Pergeli ve gönyeyi kullanmasını biliriz.» dedi.

Hintli, *«Hepiniz mi?»* diye sorunca, En Yetkin Usta *«Yanımdakilerin hepsi Gizli Kubbeye girdi.»* diye yanıtladı.

Ne oluyordu acaba?... Kim olduğu bilinmez bir garip Hintli, bir kervan kılavuzu nasıl olur da böyle sorular üretirdi?

Hintli, gözlerini o sırada tam karşısında durmakta olan Kenan'a dikmişti. Onu başıyla göstererek, *«O da mı?»* diye sordu.

İşte bu da bir başka bilmece!... Neden içimizden herhangi birine değil de özellikle Kenan'a takmıştı? Acaba Kenan'ın görünümünde bizim fark edemediğimiz bir farklılık ya da bu Hintlinin bilmediğimiz türden bir sezme yeteneği mi vardı?

En Yetkin Usta bu soruyu da çok sakin karşıladı.

«Çaba gösteren bir yüreği var.» dedi.

Hintli, *«Anladım. Demek ki sonunda açığa çıkarıldı.»* diye hiçbirimizin ne demek istediğini anlayamadığı bir söz ederek mırıldandı.

Kervanı gidiyordu ama Hintli kılavuz aldırmayıp, taşın yanı başına çömeldi.

Bir süre daha baktı. En Yetkin Usta da yanına çömeldi. Biz de çevreyi doldurduk. Orada başkaları da vardı. Ne taşı görmeliydiler ne de biz onların dikkatini çekmeliydik.

Hintli başını kaldırmadan ve âdeta fısıldar gibi doğrudan En Yetkin Usta'ya, *«Önceki de sizde mi?»* diye sordu.

Böylece öteki taşın sıra bakımından ilk levha, bunun ise ikincisi olduğunu anladık.

En Yetkin Usta bir şey demedi ama başını *"evet"* anlamında salladı.

Hintli, *«Birbirimizi kandırmaya kalkışmayalım. Bunun hiçbir yararı olmaz. Siz, yazılanı okuyamamış olsanız da bunun ne olduğunu biliyorsunuz. Bense bunun atalarımın çok eskiden kullanmış olduğu bir dilde yazılmış olduğunu bugüne dek bilmiyordum.»* derken, iki elini birden yukarıya doğru kaldırdı.

Böylece şaşkınlığını yansıtıyordu ama hepimizi daha çok şaşırtmıştı.

«Onları ne yapmayı düşünüyorsunuz?» diye sorunca, En Yetkin Usta bunu *«Yapılması gerekeni.»* diyerek yanıtladı.

Hintli, *«Belki de en iyisi ve en doğrusu öyledir.»* dedikten sonra, elleriyle dizlerinin üzerine yaslanarak doğrulup ayağa kalktı. Kollarını kavuşturdu.

Ufak tefek sayılırdı ama ayaktayken aşağıdan bakıldığında o duruşuyla sanki dünyaya hâkim iri bir adam gibi görünüyordu.

Hepimiz kalktık.

Hintli, *«Bugün burada yaşamım boyunca hiçbir zaman bilemeyeceğim bir şey öğrendim. Bu bilgi insanın içini ateş gibi yakar; kavurur.»* dedi. Bildiğimiz bir deyişti bu. Sözünü, *«Yetkin ustalar ne zaman, nerede, neyin ve nasıl yapılması gerektiğini bilir ve uygular. Karnımız boydan boya yarılsa da bizim içimizdeki ateş açığa çıkmaz.»* diye sürdürdü. *«Ben hiçbir şey görmedim. Hiçbir şey duymadım. Hiçbir şey bilmiyorum. Sizi de tanımıyorum.»* diyerek, sağ elinin işaret ve orta parmağını dudakları üzerine koydu.

Birdenbire döndü, devesine doğru koştu, bir sıçrayışta bindi ve başka hiçbir şey demeden çoktan uzaklaşmış olan kervanına doğru, at gibi mahmuzlayarak sürdü.

Hepimiz En Yetkin Usta'nın çevresini sardık.

«Şimdi onun kim olduğunu merak ediyorsunuz değil mi?» dedi, *«Yanılgıya düşmeyin. Onun için "sıradan bir kervan kılavuzu." deyip geçmeyin. Çünkü o bir* ***"Bilge Usta"****.»*

Başka kimse görmeden taş levhayı kaldırttıktan sonra, *«Bunun ne olduğunu artık iyice anladınız, değil mi?»* diye sordu.

Anlaşılmayacak bir yanı yoktu ki!... Musa'nın On Buyruğu'nun son beşi. Belli ki öteki taşta da ilk beşi yazılı.

Peki ama niçin Sanskritçe?... İşin anlaşılamayan yanı buydu.

Birbirimize bakıyorduk... Hepimizin yüzünde bu soru okunuyordu.

Susmayı bilerek, şimdilik bunu da bir sır olarak saklamak ve öyle sürdürmek en iyisi ve en doğrusu olsa gerekti.

Yetkin ustalardan biri En Yetkin Usta'ya, Hintlinin gitmeden önce *"Belki de yapılması gereken en doğru iş odur."* sözüyle ne demek istediğini sordu.

En Yetkin Usta, *«Bizim yapacağımız işi.»* diye yanıtladı.

Yetkin Ustaların Son Görevi

Orada uzunca bir süre konakladık. Geceyi geçirdik. İyice dinlendik.

Taşlar sanki başımıza dert olmuş gibiydi. Şimdi bunları ne yapacaktık?

En Yetkin Usta, olabildiğince çok sayıda iri kütük bulmamızı hatta yaşlı ağaçları kesip develere yüklememizi istedi.

Nedenini sormayıp dediğini yaptık. Topladığımız kütükleri yeterli bulunca, gidebileceğimizi söyledi. Toparlanıp develerimize bindik.

Öne geçen En Yetkin Usta devesini ağır ağır kuzeydoğu yönüne doğru sürdü. Biz de onu izledik.

Akşama doğru masmavi bir gölün kıyısına vardık. Burası Lût Gölü'nün kuzey kıyısıydı. En Yetkin Usta bulabildiğimizce kütük toplamamızı, bunları yan yana birleştirerek bir sal yapmamızı söyledi. Dediğini yaptık.

Bir gece de orada kaldık.

Ertesi sabah erkenden, güneş doğarken kalktık.

En Yetkin Usta, *«Şimdi iki kişi taşları alıp sala binecek. Göle doğru açılabildiğiniz kadar açılacaksınız. Sonra taşları atıp döneceksiniz.»* dedi.

Gerek akik küptaş gerekse Sanskritçe yazılı her iki taş levha göle, ayrı ayrı bölgelere bırakıldı.

Akşam göl kıyısında ateş yakıp bir üçgen biçiminde çevresine yerleştik. Neler yapmış olduğumuzu, bundan sonra yapabileceklerimizi gözden geçirdik.

En Yetkin Usta ertesi gün doğuya doğru yola çıkılacağını, gelmek istemeyen olursa burada kalabileceğini ya da bir başka yöne gitmekte özgür olduğunu söyledi.

Özgürlük, barış, gönenç ve mutluluk ancak bilgelikten ayrı kalınmadığı sürece yaşar.

Bilgelik kalmayınca, bilim ve akıl da iyiliğe değil kötülüğe hizmet eder. Böyle durumda bilgelik, güç ve güzellik ile birleşemez; bilim ve bilgi yapıcı değil yıkıcı olur. Bunun doğal sonucu olarak da barış savaşa, gönenç yoksunluğa, mutluluk acıya, özgürlük tutsaklığa dönüşür.

Her ne olursa olsun, aslında bilimsel yöntemle ve akıl kullanılarak varılan gerçek varlığını sürdürür. Ancak artık korunaksızdır. Kötü ellere geçmesine hiçbir zaman fırsat verilmemelidir.

Ortam ve koşullar elverişli olmadığı sürece, bilimsel nitelikli bilgilerin ve gerçeklerin saklanması, korunması gereklidir. Hiçbir zaman öğrenilememesi, dolayısıyla insanlığa yarar sağlayamaması pahasına olsa bile...

Ben, En Yetkin Usta ile birlikte gidecektim. Ancak bir hedefimiz olup olmadığını, varsa nereye gideceğimizi sordum.

«Babil'e gitmek gerekiyor.» dedi, ***«Orada yapılacak işler var.»***